

The Cycle of Individual Conflict and Struggle: A Sociological Analysis of Conflict Occurrence in Sanandaj

Fardin Mohammadi

Assistant Professor of Sociology, Department of Social Science, Farhangian University,
Tehran, Iran. (f.mohamadi@cfu.ac.ir)

Abstract

The present study intends to explore and investigate the contexts and semantic implications of individual conflict and fighting in Sanandaj through a structural-interpretive approach and thus analyze the process of formation of individual conflict in this city. In this study, the Grounded theory method of Strauss and Corbin was used and the data were collected using the in-depth interview technique. The participants of this study were street brawlers in Sanandaj city, 15 of whom were interviewed with the help of theoretical and purposeful sampling method. Finally, the collected information was coded and analyzed in the form of 18 central categories and one core category. The results of the study indicate that the conflict participants have engaged in individual conflicts with or without the use of cold weapons in contexts and conditions such as defamation and lowering the tolerance threshold (as causal conditions), Traffic problems, Mimicking violence and family tensions (as intervening conditions), and Norms of violence, a anomic economy, police patrols being delayed and monitored, a culture of honor-based courage, and ineffective litigation (as background conditions), which has consequences such as recognizing an ineffective judicial-security system, regret in the valley of duality, legal punishment, reduced sense of security, injury, and social punishment for them. Such results indicate that individual conflicts are not merely an individual matter, but also an individual, social, cultural, and institutional matter, but not a security matter.

Keywords: individual conflict, multidimensional anomic conflict, cycle of conflict.

Social Problems of Iran, Vol. 16, No. 4, Winter 2026

Received: 04/07/2025 Accepted: 23/10/2025 Pages 205-242

2476-695X© The Author(s). Published by Kharazmi University

ISSN: 2476-6933

Extended Abstract

1. Introduction

Today, in the Iranian society, individual conflict and struggle are known as one of the major social pathologies. Official statistics indicate an increasing prevalence of individual quarrels in the country that have been recorded in recent years. Kurdistan province is one of the provinces which in recent years the statistics of conflict and its struggle have been very high. Kurdistan is one of the provinces which in recent years the statistics of Individual Conflict and Struggle have been very high. among the townships of kurdistan province, the statistics of the individual conflict and struggle in the city of sanandaj is more than other cities, so that in the first six months of the year, the statistics of conflict and conflict in the city increased nearly 60 percent .the main question of this research is what is the motivation and purpose of this group of citizens after individual conflict and struggle? And how do they understand, meaning and represent? What are the actions and conditions (social, economic, cultural, political and so on)? The interaction between them with the conditions and the conditions mentioned in the form or form has been found. How are the consequences of this action in different fields?

The present study intends to explore and investigate the contexts and semantic implications of individual conflict and struggle in Sanandaj through a structural-interpretive approach and thus analyze the process of formation of individual conflict in this city. In the present study, the concepts of action interpretation, social anomy, social learning, natural aggression, scarce resources, social control, differences in companionship and construction of security are used as a conceptual framework. The review of empirical research indicates that individual conflict and struggle with quantitative approach has been studied and explained and the qualitative approach of this issue is very low .In the present study, it is attempted to study the formation of individual conflict and struggle in the city of sanandaj by using qualitative approach and research method.

2. Method

In this study, the Grounded theory method of Strauss and Corbin was used and the data were collected using the in-depth interview technique. The participants of this study were street brawlers in Sanandaj city, 15 of whom were interviewed with the help of theoretical and purposeful sampling method. In this research, with reference to prison, training

and rehabilitation centers, detention centers and police stations in the city of sanandaj, people who had experienced street fighting this year were identified and interviewed by a person or by telephone .In this research to achieve the reliability criteria of raw data in the research process several times were reviewed and evaluated and the results were compared and evaluated by raw data (analytical comparison). Also coding, conceptualization and extraction stages were performed by guidance and supervised teachers who were specialized in the field of qualitative research (audit technique). (Strauss and Corbin, 2012: 180 Mohammadpour, 2013: 225 & Mohammadi, 2021).

3. Findings

Finally, the collected information was coded and analyzed in the form of 18 central categories and one core category. The results of the study indicate that the conflict participants have engaged in individual conflict and struggle with or without the use of cold weapons in contexts and conditions such as defamation and lowering the tolerance threshold (as causal conditions), Traffic problems, Mimicking violence and family tensions (as intervening conditions), and Norms of violence, a anomic economy, police patrols being delayed and monitored, a culture of honor-based courage, and ineffective litigation (as background conditions), which has consequences such as recognizing an ineffective judicial-security system, regret in the valley of duality, legal punishment, reduced sense of security, injury, and social punishment for them. Data analysis using descriptive - story technique in the field of the phenomenon of individual conflict and conflict in sanandaj indicates that the core category, which other categories are related to it, is Multidimensional Anomic Conflict. This indicates that in forming of interpersonal individual conflict and struggle in the city of sanandaj, various social institutions and organizations have a role; institutions and phenomena which have become volatile and are the context of the formation of individual conflict and struggle and its consequences .Among the institutions and organizations which are anomie and disorganization, can be mentioned to culture, law enforcement agency, and institution of economic, family institution, friends group and organizations like municipality.

4. Conclusion

Such results indicate that individual conflict and struggle are not merely an individual matter, but also an individual, social, cultural, and institutional matter, but not a security matter. It is individual because of anomic moral

and inability to control behavior affect on as causal conditions in its shaping. It is social, because the group of friends can act as context. It is institutional, since family tensions, unorganized economy, inefficient hearing and delay - watch in shaping it have role as background and intervention conditions, and this indicates the weakness of family, economy, and part of law enforcement and judicial institutions. The result of this research is that despite all the negative consequences, there is no security and as an existential threat to the survival of a society or political unit is not introduced. In addition to the discovery and extraction of a local - local theory, The Cycle of Individual Conflict and Struggle, theoretically, since it shows that the inefficiency of the judiciary system and the delay and the watching of police force is one of the conditions of conflict and struggle in kurdistan province is adoption with mertons theory of anomie, since this theory based on that failure of social pressure in conformity with its cultural values lead to deviations. On the other hand, the results of the study, which represent the role of friends group in the form of individual conflict and struggle in Kurdistan province, are in conformity with social learning theory since they are based on social learning theory, abnormal behaviors, such as tendency to individual collective and quarrels, are born in social learning. Since the results of the study indicate that the inefficient and delayed trial - the supervision of police pat the results of the study indicate that the inefficient and delayed trial - the supervision of police patrols in the form of individual conflict and struggle in kurdistan province is in conformity with the copenhagen school theory.

Keywords: Individual Conflict, Multidimensional Anomic Conflict, Cycle of Conflict, Grounded Theory.

چرخه درگیری و منازعه فردی: تحلیل جامعه‌شناختی از وقوع نزاع در سنندج

فردین محمدی^۱ ID

چکیده

تحقیق حاضر در نظر دارد تا به میانجی پارادایم برساختی-تفسیری، به کشف زمینه‌ها و دلالت‌های معنایی منازعه‌کنندگان در شهر سنندج بپردازد و از این طریق فرایند شکل‌گیری نزاع‌های فردی در این شهر را مورد واکاوی قرار دهد. در این تحقیق از روش نظریه زمینه‌ای اشتراوس و کوربین بهره گرفته شد و داده‌ها با استفاده از تکنیک مصاحبه عمیق گردآوری شدند. مشارکت‌کنندگان این تحقیق، منازعه‌کنندگان شهر سنندج بودند که با روش نمونه‌گیری هدفمند با استراتژی نمونه‌گیری نظری با ۱۵ نفر از آن‌ها مصاحبه شد. نهایتاً داده‌ها در قالب ۱۸ مقوله محوری و یک مقوله هسته، کدگذاری و تحلیل گردید. نتایج نشان داد که منازعه‌کنندگان در بستر و شرایط و زمینه‌هایی مانند هتک حرمت و کاهش آستانه تحمل (به‌مثابه شرایط علی)، مشکلات ترافیکی، تقلید خشونت، تأخیر-نظاره‌گری گشت‌های پلیس و تنش‌های خانوادگی (به‌منزله شرایط مداخله‌گر) و هنجارهای خشونت، اقتصاد نابسامان، فرهنگ ناموس‌پرستی-شجاعت محوری و دادرسی ناکارآمد (به‌مثابه شرایط زمینه‌ای) اقدام به نزاع و درگیری با/بدون استفاده از سلاح سرد نموده‌اند که این امر پیامدهایی مانند درک ساختار معیوب قضایی-امنیتی، ندامت در وادی دوگانگی، مجازات قانونی، کاهش احساس امنیت، جراحات و مجازات اجتماعی برای آن‌ها دربرداشته است. چنین نتایجی بیانگر آن است که نزاع و درگیری فردی صرفاً امری فردی و درعین حال امنیتی نیست، اما موضوعی فردی، اجتماعی، فرهنگی و نهادی به شمار می‌رود. کلیدواژگان: خشونت، نزاع فردی، نزاع آنومیک چندبُعدی، چرخه نزاع، هتک حرمت.

۱. استادیار گروه آموزش علوم اجتماعی، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران/ f.mohamadi@cfu.ac.ir

فصلنامه مسائل اجتماعی ایران، سال شانزدهم، شماره ۴، زمستان ۱۴۰۴، صفحات ۲۰۵ تا ۲۴۲

دریافت: ۱۳/۰۴/۱۴۰۴ | پذیرش: ۰۱/۰۸/۱۴۰۴

2476-695X© The Author(s). Published by Kharazmi University

ISSN: 2476-6933

۱. مقدمه و بیان مسئله

ناپهنجاری‌های شهری، از مهم‌ترین پدیده‌های اجتماعی به شمار می‌آیند که تأثیرات عمیقی بر ابعاد گوناگون یک جامعه دارند. یکی از این ناپهنجاری‌ها، «نزاع و درگیری فردی»، به‌ویژه در قالب «نزاع‌های خیابانی» است. این نوع نزاع‌ها معمولاً به جروبحث‌ها و درگیری‌هایی منجر می‌شود که ممکن است فراتر از ناسزاگویی و فریاد باشد و به صورت فیزیکی بروز کند (افشانی، نوائی و دل‌بازی و اصل، ۱۳۹۴: ۸۰). به‌طورکلی، نزاع و درگیری فردی، تاریخی به قدمت بشریت دارند و در سیر تحولات اجتماعی، فرهنگی و سیاسی، شکل‌های گوناگونی به خود گرفته‌اند. در جوامع مدرن نزاع‌های فردی تحت تأثیر فرآیندهای صنعتی و شهری، به یک چالش اجتماعی تبدیل شده است. این قبیل نزاع‌ها با ایجاد اختلال در روابط اجتماعی و فضای آکنده از کینه و دشمنی، زمینه‌ساز بروز تنش‌های اجتماعی جدید می‌شوند و امنیت اجتماعی جامعه را به طرز جدی تهدید می‌کنند (احمدی و ادهمی، ۱۳۹۷: ۲۵؛ گراوند و دلاور، ۱۴۰۰: ۳). ازاین‌رو، نزاع‌های فردی به‌عنوان یکی از نمایه‌های خشونت اجتماعی در هر جامعه‌ای با شدت و کیفیت متفاوتی بروز می‌کنند (خدری‌زاده، موسوی و جعفری‌کوشکی، ۲۰۲۲: ۱).

امروزه در جامعه ایران، نزاع و درگیری فردی به‌عنوان یکی از آسیب‌های عمده اجتماعی شناخته می‌شوند. آمارهای رسمی نشان‌دهنده شیوع فزاینده نزاع‌های غیرمسلحانه در کشور هستند که در سال‌های گذشته به ثبت رسیده‌اند. جدیدترین آمارها نشان می‌دهد در ۱۰ ماهه سال ۱۳۹۰، ۵۲۶،۹۰۲ مورد معاینات نزاع در مراکز پزشکی قانونی کشور صورت گرفته، این آمار نسبت به مدت مشابه سال قبل که مراجعات نزاع ۵۵۲،۱۷۳ مورد بود، ۴٫۶٪ کاهش یافته است (سازمان پزشکی قانونی، ۱۳۹۰). با استناد به گزارش پزشکی قانونی در تیرماه ۱۳۹۳، هر ساعت ۷۲ درگیری منجر به جرح در کشور ثبت شده است. (قاسمی و کمریگی، ۱۳۹۷: ۹۹). در نیمه نخست سال ۱۴۰۰ نیز گزارش‌های سازمان پزشکی قانونی کشور بیانگر آن است که ۵۰۷،۹۵۹ مصدوم ناشی از نزاع به مراکز پزشکی مراجعه کرده‌اند (گراوند و دلاور، ۱۴۰۰: ۴). لازم به ذکر است که آمار نزاع و درگیری در کشور، یکسان و برابر نیست، به طوری که در برخی از استان‌ها، آمار نزاع بیشتر و در برخی دیگر کمتر است، البته به لحاظ آمار نزاع و درگیری جایگاه استان‌ها و شهرهای کشور در طول زمان متفاوت بوده است. استان کردستان یکی از استان‌هایی است که در سال‌های اخیر آمار نزاع و درگیری آن بسیار زیاد بوده است. به طوری که این در استان سالانه به‌طور متوسط بیش از ده هزار پرونده در این مورد به ثبت می‌رسد. این

استان در میان استان‌های کشور رتبه یازدهم را در این زمینه به خود اختصاص داده است (احمدی و ادهمی، ۱۳۹۷: ۷). از بین شهرستان‌های استان کردستان، آمار نزاع و درگیری فردی در شهرستان سنندج نسبت به سایر شهرستان‌ها بیشتر است؛ به طوری که به گفته مسئولان دفتر تحقیقات کاربردی نیروی انتظامی، در شش ماهه اول سال ۱۴۰۱ آمار نزاع و درگیری در این شهرستان نزدیک به ۶۰٪ افزایش یافته است (دفتر تحقیقات کاربردی نیروی انتظامی استان کردستان، ۱۴۰۱). این افزایش خشونت، نه تنها امنیت و آرامش شهروندان را تهدید می‌کند، بلکه آسیب‌های روانی و اجتماعی جبران‌ناپذیری را نیز به دنبال دارد. بنابراین، بررسی دقیق و علمی این مسئله، گامی ضروری در جهت شناسایی علل اصلی و ارائه راهکارهای مؤثر برای کاهش نزاع و ارتقای سطح امنیت و سلامت اجتماعی در استان کردستان است.

با توجه به آن‌که نزاع و درگیری یک پدیده اجتماعی تام به شمار می‌آید و در شکل‌گیری آن عوامل خرد و کلان نقش دارند، مسئله معنا و آگاهی کنشگران در شکل‌گیری این پدیده نیز حائز اهمیت است. به عبارت دیگر، با توجه به این‌که انسان موجودی آگاه است و با آگاهی و دلیل به کنش می‌پردازد، در تحلیل شکل‌گیری پدیده‌های اجتماعی مانند نزاع و درگیری نباید فقط به شرایط ساختاری و کلان اکتفا کرد، بلکه باید به عوامل خرد نیز توجه کرد و معنا و تجربه کنشگران را نیز مورد بررسی قرار داد. بنابراین، با توجه به آن‌که نزاع‌کننده‌ها، کنشگران فعالی هستند و بر اساس انگیزه، آگاهی و هدف و در تعامل با شرایط و بسترهای مختلف تاریخی، اجتماعی، فرهنگی، سیاسی و اقتصادی و درک این شرایط به این کنش اقدام کرده و پیامدهای این کنش را تجربه نموده‌اند، مسئله اساسی تحقیق حاضر عبارت است از این‌که انگیزه و هدف این گروه از شهروندان کُرد از نزاع و درگیری چه بوده است؟ و این پدیده را چگونه درک، معنا و بازنمایی می‌کنند؟ کنش آن‌ها در بستر چه زمینه‌ها و شرایطی (اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، سیاسی) شکل گرفته است؟ تعامل آن‌ها با شرایط و زمینه‌های مذکور به چند شکل یا گونه نمود یافته است؟ پیامدهای این کنش را در زمینه‌های مختلف چگونه تجربه کرده‌اند؟

۲. چارچوب مفهومی

در تحقیق حاضر از مفاهیم تفسیر کنش، آنومی اجتماعی، یادگیری اجتماعی، پرخاشگری فطری، منابع کمیاب، کنترل اجتماعی، تفاوت در هم‌نشینی و برساخت امنیت به مثابه چارچوب مفهومی بهره گرفته می‌شود.

■ **کنش:** این مفهوم در چارچوب رویکرد برساختی-تفسیری و کنش متقابل نمادین قرار دارد. این رویکرد این دیدگاه بر اهمیت معنا، تفسیر و کنش متقابل بین افراد تأکید دارد. نظریه پردازان کنش متقابل نمادین برای کنش اجتماعی اهمیت زیادی قائل هستند. بدین سان که معنای از فرایندهای ذهنی، بلکه از فرایندهای کنش متقابل برمی خیزد. مسئله اصلی این نظریه پردازان آن نیست که انسان‌ها چگونه معانی و نمادها را از نظر ذهنی ایجاد می‌کنند، بلکه بیشتر به این قضیه می‌پردازند که آن‌ها چگونه طی کنش متقابل به گونه عام و اجتماعی شدن به گونه خاص، این معانی و نمادها را یاد می‌گیرند (ریترز، ۱۳۹۰: ۲۸۴). در زمینه نزع فردی، این رویکرد می‌تواند به درک چگونگی شکل‌گیری معنای اهانت، بی‌احترامی یا غیرت در تعاملات روزمره و چگونگی تبدیل این معانی به کنش نزع‌آمیز کمک کند.

■ **آنومی اجتماعی:** از جمله نظریه‌های جامعه‌شناسی که در ارتباط با مسئله نزع قابل طرح است، مفهوم بی‌هنجاری (آنومی) از نگاه دورکیم و مرتون است. ایده اصلی دورکیم در این خصوص آن است که زندگی بدون وجود الزام‌های اخلاقی یا ضرورت‌های اجتماعی، تحمل‌ناپذیر می‌شود و درنهایت نیز به شکل‌گیری پدیده آنومی، یعنی نوعی احساس بی‌هنجاری می‌انجامد که اغلب، مقدمه‌ای برای بروز کج‌روی و خودکشی است (کوئن، ۱۳۷۲). علت آشکار تحقق آنومی از نظر دورکیم، تحول شتابان اقتصادی است، زیرا این تحولات، نوعی بحران را در نظام ارزشی و هنجاری جامعه به دنبال می‌آورد (نظری، ۱۳۸۶).

مرتون نیز انحراف و کژرفتاری را ناشی از گسستگی و انفصال بنیادی بین هدف‌های فرهنگی و وسایل نهادی شده جهت نیل بدان‌ها می‌داند. از این رو، انحراف نه یک مسئله خاص فردی بلکه به عنوان امری اجتماعی و برخاسته از ساخت اجتماعی است. توجه ویژه مرتون به فرهنگ‌ها و جوامعی است که تأکید بیش از حدی ارزش‌ها و اهداف فرهنگی دارند و در مقابل بر اسباب و وصول به آن اهداف کمتر تأکید می‌کنند. از همین رو، به واسطه عدم تناسب بین هدف و وسیله، تشکل و یکپارچگی فرهنگی به وجود نیامده، بلکه حالتی از احساس بی‌هنجاری یا آنومی در آن جامعه حاکم است (حسین‌زاده و همکاران، ۱۳۸۹: ۱۹۹).

■ **یادگیری اجتماعی:** یکی از موارد و عوامل مهم در گرایش افراد به نزع، مشاهده آن پدیده و یادگیری آن است. بر اساس تئوری یادگیری اجتماعی باندورا، رفتارهای ناهنجار، مثلاً گرایش به نزع‌های فردی، زائیده یادگیری اجتماعی هستند (محسنی تبری، ۱۳۸۳). مشاهده رفتار ناهنجار محرکی برای افراد است تا به روش غیرمعمول رفتار کنند. توجه به این نکته مهم است که کودکان مشاهده‌گر رفتار ناهنجار خود را محدود به تقلید صرف نمی‌کنند، بلکه

ناهنجاری‌های بدیع و جدید خلق می‌کنند، این امر دلالت بر آن دارد که تأثیر یک نمونه تعمیم پیدا می‌کند. باندورا و همکارانش نشان دادند که کودکانی که شاهد پرخاشگری بوده‌اند، بیشتر از کودکانی که در معرض چنین مشاهده‌ای قرار نداشته‌اند، به اعمال ناهنجار دست زده‌اند (ربانی و همکاران، ۱۳۸۸: ۱۱۰).

■ **کنترل اجتماعی:** هیرشی معتقد است که جامعه یا گروهی که در میان اعضای آن وابستگی‌های متقابل و قوی، وجود داشته باشد، بیش از جامعه یا گروهی قادر به اعمال کنترل بر اعضای خود خواهد بود که اعضای آن بستگی محکمی با هم نداشته باشند. هیرشی معتقد است که چهار عنصر اصلی باعث پیوند فرد و جامعه می‌شوند: وابستگی، تعهد، مشارکت و باورها. هرگاه این مؤلفه‌ها در جامعه‌ای تضعیف شود، قدرت کنترل اجتماعی تضعیف می‌شود و زمینه برای بزهکاری و ناهنجاری فراهم می‌شود (ممتاز، ۱۳۸۷).

■ **تفاوت در هم‌نشینی:** از نظر ساترلند نیز رفتار انحرافی، روان‌شناختی یا ارثی نیست و عوامل اجتماعی و فرهنگی در تبیین آن نقش دارد. وی معتقد است که کج‌روی در جریان کنش متقابل با دیگران آموخته می‌شود. او جرم را ناشی از تفاوت در هم‌نشینی می‌داند؛ در جامعه‌ای که حاوی خرده‌فرهنگ‌های گوناگون است، در برخی از محیط‌های اجتماعی فعالیت‌های غیرقانونی تا حدی تشویق می‌شوند، درحالی‌که در سایر محیط‌ها چنین نیست. افراد از طریق هم‌نشینی با کسانی که حامل هنجارهای مجرمانه‌اند، بزهکار می‌شوند. از نظر وی، رفتار مجرمانه عمدتاً در گروه‌های اولیه و خصوصاً در گروه‌های هم‌سال آموخته می‌شود (گیدنز، ۱۳۸۹: ۳۰۴).

■ **برساخت اجتماعی امنیت:** مکتب کپنهاک معتقد است که امنیت یک واقعیت عینی و ازپیش‌موجود نیست، بلکه چیزی است که از طریق زبان و گفتمان اجتماعی ساخته و پرداخته می‌شود. آنچه ما به عنوان امنیت یا تهدید درک می‌کنیم، نتیجه تفاسیر و توافقات اجتماعی است. به عنوان مثال، گاهی اوقات یک مسئله (مانند مهاجرت، تروریسم، یا حتی درگیری‌های خیابانی) از حوزه سیاسی عادی خارج و به عنوان یک تهدید وجودی برای بقای یک جامعه یا واحد سیاسی معرفی می‌شود. وقتی یک مسئله «امنیتی» تلقی می‌شود، اقدامات فوق‌العاده و خارج از روال عادی (مانند محدودیت‌های شدید، استفاده از زور، یا نقض حقوق شهروندی) برای مقابله با آن توجیه می‌پذیرد. اوله ویور^۱ به این پدیده «امنیت‌سازی»^۲ می‌گوید.

1. Ole Weaver

2. Securitization

در این فرآیند، یک بازیگر امنیتی با استفاده از گفتمان امنیتی، مخاطبان را متقاعد می‌کند که تهدید واقعی است و نیاز به اقدام فوری و اضطراری وجود دارد. گاهی اوقات نیز از یک پدیده «امنیت‌زدایی»^۱ می‌شود. این فرآیند عکس امنیتی‌سازی است و به بازگرداندن یک مسئله از حوزه امنیتی به حوزه سیاسی عادی اشاره دارد. این امر معمولاً از طریق عادی‌سازی، حل مسالمت‌آمیز منازعات و کاهش استفاده از زبان و ابزارهای امنیتی صورت می‌گیرد (اسماعیل‌زاده امامقلی و احمدی فشارکی، ۱۳۹۵).

۳. پیشینه تجربی

پژوهش‌هایی که در حوزه نزاع و درگیری انجام شده‌اند را می‌توان به چند دسته تقسیم کرد: دسته اول، تحقیقاتی هستند که نتایج آن‌ها بیانگر آن است که قوم‌گرایی و مؤلفه‌های آن مانند تعصبات قومی، تنش‌های قومی، گرایش قومی و قبیله‌ای و خویشاوندگرایی مهم‌ترین عامل نزاع و درگیری قومی و دسته‌جمعی در دهه‌های اخیر است. بر اساس نتایج این تحقیقات در مناطقی که مبتنی بر نظام خویشاوندی نسبتاً یکپارچه‌ای است و گروه‌بندی‌های متمایز اجتماعی شکل نگرفته است، نزاع دسته‌جمعی به وقوع نمی‌پیوندد. از جمله این تحقیقات می‌توان به پورافکاری (۱۳۸۳)، نظری (۱۳۸۶)، نظری و امینی فسخودی (۱۳۸۷)، ربانی و همکاران (۱۳۸۸) حسین‌زاده و همکاران (۱۳۸۹)، میرفردی و همکاران (۱۳۹۰)، واحدی و همکاران (۱۳۹۲)، عشایری و ایمانی جاجرمی (۱۳۹۲) و عشایری و همکاران (۱۴۰۲) اشاره کرد. دسته دوم تحقیقاتی هستند که نتایج آن‌ها بیانگر آن است که محرومیت نسبی در حوزه اقتصادی عامل اساسی نزاع و درگیری فردی است. در این راستا می‌توان به تحقیقات افشانی و همکاران (۱۳۹۴)، رحیمی و شاکری (۱۳۹۶) و بارون و هارت نیگل^۲ (۱۹۹۸) اشاره کرد. دسته سوم تحقیقاتی هستند که نتایج آن‌ها حاکی از آن است که اختلافات مالی - تملکی مؤلفه‌های آن مانند اختلاف ملکی، اختلاف مالی و اختلاف اجتماعی - فضایی بین فروشندگان خیابانی، عامل اساسی نزاع و درگیری فردی است. از جمله این تحقیقات می‌توان به اوجدا و پینو^۳ (۲۰۱۹)، شریعتی و همکاران (۱۳۹۱)، میرفردی و صادق‌نیا (۱۳۹۱)، عشایری و ایمانی جاجرمی (۱۳۹۲) و احمدی و ادهمی (۱۳۹۷) اشاره کرد.

1. Ddesecuritization

2. Baron & Hartnagel

3. Ojeda & Pino

دسته چهارم تحقیقاتی هستند که نتایج آن حول مفهوم بی‌سازمانی فضای جغرافیایی و مؤلفه‌های آن مانند جغرافیای نامساعد و مناطق بی‌سازمان متمرکز است. این ویژگی موجب نظارت ضعیف نیروی انتظامی در این مناطق شده که این امر نیز به نوبه خود موجب افزایش نزاع و درگیری فردی شده است. از جمله این تحقیقات می‌توان به وول^۱ (۲۰۰۷) و استدمن^۲ (۲۰۰۸) اشاره کرد.

دسته پنجم نیز تحقیقاتی است که نتایج آن بیانگر آن است که کاهش آستانه تحمل افراد موجب نزاع و درگیری فردی شده است. در این راستا می‌توان به قاسمی و کمریگی (۱۳۹۷)، احمدی و ادومی (۱۳۹۷)، ویسی و عبدی (۱۴۰۰) و حیدری، رسول‌زاده و طهماسبی مقدم (۱۴۰۲) اشاره کرد.

مرور تحقیقات تجربی قبلی بیانگر آن است که نزاع و درگیری بیشتر با رویکرد کمی مورد بررسی و تبیین قرار گرفته است و با رویکرد کیفی این موضوع بسیار کم مورد بررسی قرار گرفته است. در تحقیق حاضر سعی بر آن است که با بهره‌گیری از رویکرد کیفی و روش تحقیق نظریه زمینه‌ای فرایند شکل‌گیری نزاع‌ها و درگیری‌های فردی در شهر سنندج مورد بررسی قرار گیرد.

۴. روش‌شناسی

در پژوهش حاضر جهت دست‌یابی به پاسخ‌سؤالات و اهداف تحقیق از نظریه زمینه‌ای اشتراوس و کوربین استفاده گردید. مشارکت‌کنندگان این تحقیق شامل آن دسته از افراد منازعه‌کننده در شهرستان سنندج بودند که در سال ۱۴۰۱ اقدام به چنین عملی کرده‌اند. در این مرحله با استفاده از نمونه‌گیری هدفمند با حداکثر تنوع یا ناهمگون و بر مبنای معیار حصول اشباع نظری، با ۱۵ نفر از مصاحبه شد.

در این تحقیق با مراجعه به زندان‌ها، کانون‌های تربیتی و بازپروری، بازداشتگاه‌ها و کلانتری‌های مختلف در شهر سنندج، افرادی که در سال جاری نزاع خیابانی را تجربه کرده بودند، شناسایی شدند و با هماهنگی قبلی، با آن‌ها به صورت حضوری یا تلفنی مصاحبه گردید.

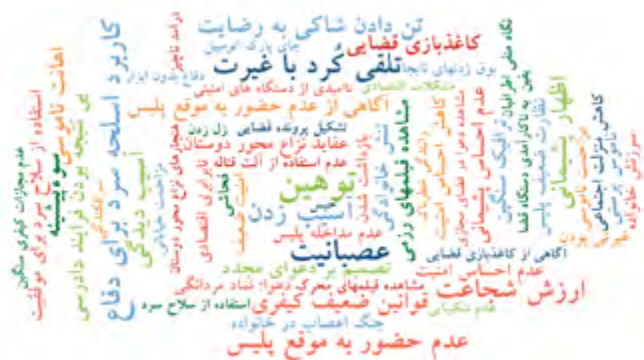
1. Vowell

2. Steadman

جدول شماره ۱: مشخصات جمعیت شناختی مشارکت‌کنندگان

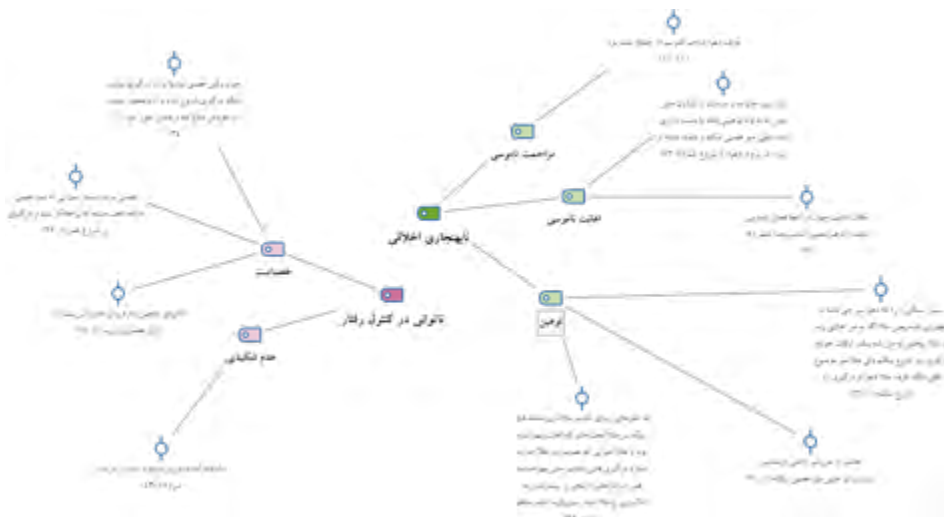
شماره مصاحبه	سن	جنسیت	مدرک تحصیلی
۱	۲۲	مرد	کاردانی
۲	۱۷	دختر	دانشجوی کارشناسی
۳	۲۳	مرد	دیپلم
۴	۲۵	مرد	ابتدایی
۵	۲۴	مرد	سیکل
۶	۱۹	مرد	دانشجوی کارشناسی
۷	۲۰	مرد	کارشناسی
۸	۲۸	مرد	کارشناسی
۹	۲۴	مرد	سیکل
۱۰	۲۵	مرد	دیپلم
۱۱	۲۴	مرد	کارشناسی
۱۲	۲۵	مرد	دیپلم
۱۳	۲۳	مرد	دانشجوی کارشناسی
۱۴	۲۲	مرد	دانشجوی کارشناسی
۱۵	۲۰	مرد	دانشجوی کارشناسی

تحلیل داده‌ها نیز با بهره‌گیری از نرم‌افزار Maxqda و با استفاده از مقایسه‌های ثابت در سه سطح مفاهیم، مقولات محوری و مقوله هسته و در جریان سه مرحله کدگذاری باز، محوری و گزینشی انجام شد. در مرحله ساخت و تدوین مقوله‌ها نیز برای بخش بندی و تقطیع داده‌ها از روش سطر به سطر استفاده شد، به طوری که داده‌ها به بخش‌های مجزاتفکیک شدند و پس از بررسی دقیق شباهت‌ها و تفاوت‌های موجود بین واحدهای متنی مورد نظر، به هرکدام از بخش‌ها با توجه به بار معنایی یا ایده اصلی موجود در آن، عناوین مفهومی معینی اختصاص یافت. در نام‌گذاری مفاهیم سعی گردید که از کدهای جنینی و تفسیری استفاده شود. در نهایت در این مرحله ۶۰ مفهوم به دست آمد. این مفاهیم عبارت‌اند از:

شکل شماره ۱: گدهای مفهومی درگیری و نزاع خیابانی

در مرحله مقوله‌بندی نیز بر اساس تکنیک مقایسه، مفاهیم بررسی شدند و مفاهیم مشترک در ذیل مقوله‌های معین قرار گرفتند. در شکل شماره ۲ نیز نمونه‌ای از مفهوم‌بندی و مقوله‌بندی داده‌ها در نرم‌افزار Maxqda نشان داده شده است.

شکل شماره ۲: نحوه مفهوم‌بندی و مقوله‌بندی درگیری و نزاع فردی

درنهایت با دسته‌بندی مفاهیم، ۱۸ مقوله انتزاعی به دست آمد که در جدول شماره ۲ نشان داده شده است.

جدول ۲: مفاهیم و مقوله‌های نزاع و درگیری فردی

ردیف	مفاهیم	مقوله
۱	هنجارهای نزاع‌محور دوستان، عقاید نزاع‌محور دوستان	هنجارهای خشونت
۲	عصبانیت، عدم شکیبایی	کاهش آستانه تحمل
۳	بوق‌زدن‌های نابجا، ترافیک سنگین، جای پارک اتومبیل	مشکلات ترافیکی
۴	مشاهده دعوا در فضای مجازی، مشاهده فیلم‌های محرک، مشاهده فیلم‌های رزمی	تقلید خشونت
۵	قوانین ضعیف کیفری، عدم مجازات کیفری سنگین، بی‌نتیجه‌بودن فرایند دادرسی، کاغذبازی قضایی، تن‌دادن شاکی به رضایت	دادرسی ناکارآمد
۶	زل‌زدن، مزاحمت خیابانی، رانندگی خطرناک، مزاحمت ناموسی، توهین، اهانت ناموسی، فحاشی	هتک حرمت
۷	ناموس‌پرستی، دعوا؛ نماد مردانگی، ارزش شجاعت، تلقی کرد باغیرت، غیرتی‌بودن	ناموس‌پرستی - شجاعت‌محوری
۸	تنش خانوادگی، جنگ اعصاب در خانواده	تنش‌های خانوادگی
۹	درآمد ناچیز، مشکلات اقتصادی، نابرابری اقتصادی	اقتصاد نابسامان
۱۰	نظارت ضعیف پلیس، عدم حضور به‌موقع پلیس، عدم مداخله پلیس، امنیت ضعیف	تأخیر - نظاره‌گری گشت‌های انتظامی
۱۱	دفاع بدون ابزار، عدم استفاده از آلت قتاله	دعوی غیر مسلحانه
۱۲	کاربرد اسلحه سرد برای دفاع، استفاده از سلاح سرد، استفاده از سلاح سرد برای موفقیت	دعوی مسلحانه
۱۳	نامیدی از دستگاه‌های امنیتی، آگاهی از عدم حضور به‌موقع پلیس، یقین به ناکارآمدی دستگاه قضا، آگاهی از کاغذبازی قضایی	شناخت دستگاه قضایی - امنیتی ناکارآمد
۱۴	عدم احساس پشیمانی، تصمیم بر دعوی مجدد، اظهار پشیمانی	ندامت در وادی دوگانگی

۱۵	حبس، بازداشت شدن، تشکیل پرونده قضایی، سوء پیشینه	مجازات قانونی
۱۶	کاهش احساس امنیت، عدم احساس امنیت	کاهش احساس امنیت
۱۷	آسیب دیدگی، آسیب زدن	جراحت
۱۸	سرافکنندگی، کاهش منزلت اجتماعی، نگاه منفی اطرافیان، سرزنش خانواده	مجازات اجتماعی

در این پژوهش برای رسیدن به معیار قابلیت اعتماد^۱ داده‌های خام در فرآیند پژوهش چندین بار بررسی و ارزیابی شدند و سعی گردید که نتایج به دست آمده با داده‌های خام مقایسه و ارزیابی گردد (مقایسه تحلیلی). همچنین مراحل کدگذاری، مفهوم‌سازی و استخراج مقولات با راهنمایی و تحت نظارت اساتیدی که در زمینه روش تحقیق کیفی تخصص داشتند، انجام گردید (تکنیک ممیزی^۲). (اشتراوس و کوربین، ۱۳۹۱: ۱۸۰؛ محمدپور، ۱۳۹۲: ۲۲۵؛ محمدی، نوغانی، کرمانی و خالق‌پناه، ۱۳۹۷).

۵. یافته‌ها

تشریح مقوله‌های به دست آمده در تحقیقات کیفی، یکی از مهم‌ترین مراحل در تحقیقات کیفی به شمار می‌آید. بنابراین در این بخش مقوله‌های مذکور مورد تشریح قرار می‌گیرند.

کاهش آستانه تحمل

این مقوله بیانگر آن است که منازعه‌کنندگان توانایی کنترل نفس خود را ندارند و به همین دلیل نتوانسته‌اند مشکل به وجود آمده را به صورت مسالمت‌آمیز حل کنند. منازعه‌کنندگان به جای آن که اعتراض خود را به شکل مسالمت‌آمیز مطرح نمایند و به شکل عقلانی در پی حقوق خود باشند، به محض به وجود آمدن مشکل، عصبی شده و از کوره دررفته‌اند. اکثر مشارکت‌کنندگان اذعان داشتند که در لحظات شکل‌گیری مشکل صبر و شکیبایی آن‌ها بسیار اندک است و همین امر موجب شروع دعوا و درگیری طرفین شده است. در این راستا یکی از مشارکت‌کنندگان (شماره ۷) اذعان داشت:

1. Trustworthiness
2. Auditing

«صبر خیلی تأثیر داره به خصوص برای آدمای صبور که می تونن روی خودشون تمرکز داشته باشن و می تونن خودشون رو آرام کنن، صبر خیلی تأثیر داره؛ ولی متأسفانه آدم صبوری نیستم و زود از کوره درمی رم».

هتک حرمت

این مقوله حاکی از آن است که آنچه سبب شکل گیری دعوا و منازعه شده، توهین و اهانت و فحاشی طرفین است. منازعه کنندگان به جای آن که آرامش خود را حفظ و با عقل و منطق مشکل پیش آمده را حل کنند، از همان لحظات آغازین شکل گیری مشکل، شروع به فحاشی و ناسزاگویی به یکدیگر کرده اند. همین فحاشی و ناسزاگویی موجب برافروخته شدن خشم طرفین و شکل گیری دعوا شده است. لازم به ذکر است که اهانت و فحاشی فقط به شخص طرف مقابل محدود نشده، بلکه منازعه کنندگان پا را فراتر نهاده و به ناموس و خانواده طرف مقابل بی احترامی و فحاشی کرده اند. در این راستا یکی از مشارکت کنندگان (شماره ۳) اذعان داشت:

«واقعاً امکان نداشت، چون با اون کاری که انجام دادن. واقعاً آبروی من و خونوده م در خطر بود، حتماً می بایست اون کار رو پیگیری می کردم».

از دیگر مؤلفه هایی که موجب شکل گیری دعوا و نزاع شده، مزاحمت های ناموسی است. منازعه کنندگان اذعان داشتند که طرف مقابل برای بستگان نزدیک آن ها یا زنان و دخترهای مردم مزاحمت ایجاد کرده اند و از آنجاکه مزاحمت ناموسی رایجی از توهین آمیزترین رفتارهای اجتماعی تلقی نموده اند، چنین رفتاری را برنتافته و برای تنبیه مزاحم های خیابانی مجبور به درگیری و دعوا شده اند. مشارکت کننده دیگری (شماره ۱۱) اذعان داشت:

«طرف دعوا مزاحم ناموسم در خیابان شده بود».

مشکلات ترافیکی

یکی از عواملی که زمینه ساز دعوا و درگیری شده، مشکلات ترافیک شهری است. اکثر مشارکت کنندگان اذعان داشتند که گاهی به خاطر بوق زدن های نابجای رانندگان، کنترل اعصاب خود را از دست داده و شروع به ناسزاگویی و فحاشی به راننده خاطی نموده اند که آن نیز در نهایت منجر به درگیری طرفین شده است. در این راستا یکی از مشارکت کنندگان (شماره ۱۰) اذعان داشت:

«بعضی وقت‌ها که حالم خوب بود از ترافیک لذت می‌بردم، اما اوقاتی که اعصاب نداشتم تنها کاری که دوست داشتم بکنم پیاده‌شدن و خالی کردن خودم بر روی مردم بود و ترافیک عصبانیتم رو تشدید می‌کرد».

برخی دیگر از منازعه‌کنندگان اذعان داشتند فقدان یا محدودیت پارکینگ‌های شهری، موجب شده که مدت زیادی را صرف یافتن جای پارک اتومبیل نمایند که گاهی اوقات به خاطر آن، مجبور به دعوا با سایر شهروندان شده‌اند. در این رابطه مشارکت‌کننده دیگری (شماره ۸) اذعان داشت:

«دعوی آخرم سر این بود که رفته بودم دنبال مدرک تحصیلی ام در دانشگاه. من زمان زیادی رو صرف پیدا کردن جای پارک کردم، یکی از اون طرف اومد در جای پارک من پارک کرد، سر این مسئله بود که ما دعویمان شروع شد. به قول معروف بز بزن شروع شد».

تقلید خشونت

بسیاری از منازعه‌کنندگان به فیلم‌هایی رزمی و اکشن بسیار علاقه‌مند بوده و به‌طور مستمر چنین فیلم‌هایی را مشاهده کرده‌اند. مشاهده این فیلم‌ها بر روحیه آن‌ها تأثیر گذاشته و ایشان را به تقلید چنین حرکات و دعوایی وادار نموده است. برخی دیگر از مشارکت‌کنندگان اذعان داشتند که یکی از علایق آن‌ها، مشاهده فیلم‌ها و کلیپ‌هایی دعوا و منازعه در فضای مجازی است و مشاهده چنین فیلم‌هایی روحیه جنگاوری، شجاعت و خشونت را در آن‌ها تقویت نموده که در نهایت منجر به بروز هیجانات و دعوای فردی شده است. در این راستا یکی از مشارکت‌کنندگان (شماره ۱۳) اذعان داشت:

«بله زیاد نگاه می‌کنم. در فضای مجازی مثل شبکه‌های اجتماعی دعوای زیادی هست که همه‌اش رو نگاه می‌کنم».

هنجارهای خشونت

گروه‌های دوستانی که افراد منازعه‌کننده در آن عضو هستند، ارزش‌ها، باورها و هنجارهایی دارند که محرک و ترغیب‌کننده دعوا و درگیری است. به عبارت دیگر، دعوا و درگیری در این گروه‌ها ارزش محسوب می‌شود و اگر زمینه نزاع و درگیری فراهم شد باید وارد عمل شد. چنین عملی موجب می‌شود فرد در گروه دوستان سربلند باشد و در غیر این صورت مورد تمسخر و تحقیر قرار می‌گیرد. بنابراین خُرده‌فرهنگ دوستان، دربرگیرنده ارزش‌ها و هنجارهای نزاع و

درگیری است. در این راستا یکی از مشارکت‌کنندگان (شماره ۹) اذعان داشت:

«دوستان و خویشاوندان تقریباً شبیه به خودم هستن. معمولاً زمانی که دعوا می‌شه، دعوا می‌کنن».

ناموس پرستی-شجاعت محوری

شرایط فرهنگی جوانان منازعه‌کننده، دربرگیرنده ارزش‌ها، باورها و هنجارهایی است که شجاعت در آن مرکزیت دارد. اکثر جوانان منازعه‌کننده اذعان داشتند که شجاعت یکی از مهم‌ترین مؤلفه‌های فرهنگی‌هاست و به همین دلیل نه تنها از جنگ و درگیری هیچ‌گونه ترس و واکنش‌های ندارند، بلکه درگیری و نزاع را نماد مردانگی، شجاعت و غیرت ملت خود می‌دانند. همچنین، این گروه از جوانان عدم درگیری و نزاع در شرایطی شکل‌گیری نزاع فردی را به معنای به چالش کشیدن و لکه‌دار کردن فرهنگ ملت خود تلقی می‌کنند. بنابراین در شرایط شکل‌گیری نزاع فردی برای سربلندی ملت خود بدون هیچ‌گونه واکنش‌های به دعوا می‌پردازند. در این راستا یکی از مشارکت‌کنندگان (شماره ۱۴) اذعان داشت:

«حفظ کردن غرور؛ این‌که بعداً ننگن طرف جرئت نداشت».

یکی دیگر از مؤلفه‌های فرهنگی که برای جوانان منازعه‌کننده بسیار ارزشمند و حائز اهمیت بود، مؤلفه ناموس پرستی است. این گروه از جوانان اذعان داشتند برای حفظ این مؤلفه فرهنگی حاضرند تن به هرگونه دعوی بدهند و این امری است که نمی‌توان آن را نادیده گرفت یا از آن گذشت. در این رابطه یکی دیگر از مشارکت‌کنندگان (شماره ۱۱) بیان داشت:

«انگیزه ما بیشتر به خاطر غیرت‌کردن بود، به خاطر غیرت‌کردن نمان هم که شده، نمی‌شد بگذاریم به ناموسمان حرفی بزنن و همین طوری راست‌راست توی خیابان برای خود بچرخن».

تنش‌های خانوادگی

فضای خانواده افراد درگیر و منازعه‌کننده، فضایی آکنده و دربرگیرنده تنش و ناآرامی است و چنین فضایی موجب شده که این گروه از افراد همیشه ذهن ناآرامی داشته باشند. همین امر موجب شده هنگامی که این گروه از افراد به فضای اجتماعی وارد می‌شوند، توانایی برخورد صحیح با رویدادهای اجتماعی پیش‌آمده، ناخواسته و نامتعارف را نداشته باشند و با کوچک‌ترین پیشامد نامتعارف کنترل ذهنی خود را از دست دهند و شروع به درگیری و نزاع نمایند. در این راستا یکی از مشارکت‌کنندگان (شماره ۵) اذعان داشت:

«بله خیلی تو خونه با خونواده درگیری داشته باشی، از خونه می‌زنی بیرون و وارد خیابان می‌شوی، درحالی‌که اعصابت خوب نیست و با کوچک‌ترین تنش موضوعی وارد درگیری و نزاع می‌شوی و قطعاً در ریشه این موضوع، خانواده خیلی تأثیرگذاره».

گروهی دیگر از مشارکت‌کنندگان اذعان داشتند چون‌که فشار روانی ناشی از تنش خانوادگی آن قدر بالاست، آگاهانه به دنبال راهی برای تخلیه این فشار روانی بودند. از دیدگاه آن‌ها یکی از این راه‌ها که همیشه در دسترس است، دعوا و نزاع با دیگری است. به همین دلیل در چنین شرایطی به دنبال بهانه‌ای برای درگیری و نزاع بوده‌اند. در این رابطه یکی دیگر از مشارکت‌کنندگان (شماره ۱۴) بیان داشت:

«به این دلیل که آدم عصبی می‌شه، سعی می‌کنه با یه بهونه‌ای خودش رو تخلیه کنه و دیگه برایش مهم نیست که به چه قیمتی تمام می‌شه».

تأخیر-نظاره‌گری گشت‌های انتظامی

این مقوله حاکی از آن است که هنگام شکل‌گیری نزاع و درگیری، گشت‌های انتظامی به موقع در صحنه نزاع حضور نمی‌یابد و زمانی در محل حادثه حضور می‌یابد که نزاع به اتمام رسیده و فرد خاطی از محل حادثه متواری شده است و گاهی اوقات نیز حادثه ناخوشایندی شکل گرفته است. مشارکت‌کنندگان اذعان داشتند، همین تأخیر نیروی انتظامی، این مجال و فرصت را به آن‌ها می‌دهد که از محل حادثه متواری شوند. در این راستا یکی از مشارکت‌کنندگان (شماره ۷) اذعان داشت:

«جداً نظارت دقیقی ندارن، پیگیر چنین چیزی نمی‌شن، حتی موقع درگیری وقتی که با اونا تماس گرفته می‌شه دیر به مکان درگیری می‌رسن».

بسیاری از مشارکت‌کنندگان اذعان داشتند گاهی اوقات که گشت‌های انتظامی در زمان حادثه حضور دارند، زیاد مداخله نمی‌کنند و به نحوی نظاره‌گر هستند تا زمانی که نزاع و درگیری به اتمام برسد.

در این رابطه یکی دیگر از مشارکت‌کنندگان (شماره ۸) بیان داشت:

«حتی زمانی که تماس می‌گیری همان‌طور که قبلاً هم گفتم، بعد از گذشت یک ساعت می‌آیند که دعوا تمام شده، آگه هم دعوا هنوز تموم نشده باشه، منتظر می‌مانند تا تموم بشه بعد مداخله می‌کنن. هیچ‌وقت در دعوا مداخله نمی‌کنن».

دادرسی ناکارآمد

افرادی که چندین بار تجربه درگیری و نزاع را داشته‌اند به این نتیجه رسیده‌اند که اکثر اوقات فرایند دادرسی فرایندی ناکارآمد و بدون نتیجه است. این گروه از شهروندان به این نتیجه رسیده‌اند که قوانین کیفی ضعیف هستند و مجازات زیاد سنگین یا هراس‌انگیزی دربردارند. همین امر موجب شده که افرادی که به نحوی نزاع به پیشه و حرفه آن‌ها تبدیل شده است، بدون اهمه و ترسی اقدام به نزاع‌های فردی کنند. در این راستا یکی از مشارکت‌کنندگان (شماره ۱۰) اذعان داشت:

«زمانی که کسی را می‌زدم، می‌دونستم قوانین آن قدر سفت و سخت نیستن که بیان و من را بگیرن». مشارکت‌کنندگان همچنین اذعان داشتند که دادرسی و شکایت کردن بی نتیجه و بی حاصل است. درواقع آن‌ها بر این باورند نظام دادرسی در ایران نظامی نیست که بتواند حق دیگران را ادا کند و همین ناکارآمدی به نفع گروهی است که خاطی هستند نه شاکی. در این رابطه یکی دیگر از مشارکت‌کنندگان (شماره ۵) بیان داشت:

«وقتی شما ببینین پرونده‌ای که به جریان می‌افته دو سال طول خواهد کشید و همه‌ش باید هزینه رفت و آمد و جنگ اعصاب داشته باشی، به خاطر همین طرف تصمیم می‌گیره بهتره خودش دنبال کارو بگیره».

همچنین این گروه از شهروندان اذعان داشتند که فرایند دادرسی، چیزی بیش از کاغذبازی نیست. درواقع به جای آن‌که افراد مجازات شوند، درگیر پروسه اداری و بوروکراتیک دادرسی می‌شوند. چنین شناختی بر شکل‌گیری نزاع‌های بعدی نقش غیرقابل انکاری داشته است. در این رابطه یکی دیگر از مشارکت‌کنندگان (شماره ۱۰) بیان داشت:

«پرونده‌سازی و کاغذبازی خیلی زیاد شده. خیالم راحت‌ه که پرونده‌ها زیاده و کسی هم زیاد پیگیر ادامه پرونده نیست».

یکی دیگر از مؤلفه‌هایی که بیانگر شناخت مشارکت‌کنندگان از ناکارآمدی نظام دادرسی است، انصراف افراد شاکی از شکایت‌ها یا تن دادن شان به رضایت است. مشارکت‌کنندگان اذعان داشتند فرایند دادرسی به‌گونه‌ای است که ختم به خیر می‌شود و فرد شاکی تن به رضایت می‌دهد. در این راستا یکی از مشارکت‌کنندگان (شماره ۱۱) اذعان داشت:

«خیلی از پرونده‌ها تا به آن‌ها رسیدگی شود زمان طولانی صرف می‌شود. نهایتاً به در خانه شاکی می‌رویم و به‌زور از آن‌ها رضایت می‌گیریم».

اقتصاد نابسامان

این مقوله بیانگر نابسامان بودن اوضاع اقتصادی جامعه است. این اوضاع نابسامان موجب شده که اکثر شهروندان درگیر مشکلات و مسائل اقتصادی شوند که این نیز دربرگیرنده و ایجاب‌کننده فشارهای روحی-روانی است. همین موجب شده اکثر شهروندان توان رفتار صحیح با رویدادهای ناخواسته و نامتعارف را نداشته باشند و در برابر رویدادهای ناخواسته واکنشی غیرمتعارف نشان دهند و شروع به نزاع و درگیری کنند. ازجمله مسائل اقتصادی که ذهن شهروندان را بیشتر دستخوش آشوب و ناآرامی نموده است، نبود درآمد کافی در زندگی و مشاهده نابرابری‌های اقتصادی است. این گروه از مشارکت‌کنندگان اذعان داشتند هنگامی که درآمد کافی ندارند و همواره دغدغه اقتصادی و مالی دارند، ضمن آن که شرمسار خانواده هستند و از سوی سایر اعضای خانواده تحت فشار هستند، با همه‌ای از فشارهای روانی غیرقابل کنترل روبه‌رو می‌شوند که با بروز کوچک‌ترین حادثه فوران می‌کند. در این راستا یکی از مشارکت‌کنندگان (شماره ۱۰) اذعان داشت:

«چون بعضی‌ها بدون هیچ زحمتی پول فراوانی داشتن، من هم از بچگی این عقده توی دلم بود که به اون جایگاه برسیم و کارهایی که این افراد انجام می‌دن رو انجام بدهم. متأسفانه شرایط برای من جور نبود و این فشاری هم که به مغزم می‌اومد باعث می‌شد که پرخاشگر بشوم».

دعوی مسلحانه

گروهی از منازعه‌کنندگان در درگیری از سلاح سرد استفاده کرده‌اند. این گروه از منازعه‌کنندگان سابقه نسبتاً بالایی در منازعه و درگیری دارند و به نحوی می‌توان گفت که در برنامه روزانه و زندگی‌شان درگیری و نزاع را گنجانده و پیش‌بینی کرده‌اند. این گروه از مشارکت‌کنندگان اذعان داشتند که دلیل استفاده آن‌ها از سلاح سرد آن بوده که فرد مقابل از سلاح سرد استفاده کرده و ممکن بوده که به وی صدمه جدی برساند؛ به همین دلیل برای دفاع از خود از سلاح سرد استفاده کردند. در این رابطه یکی از مشارکت‌کنندگان (شماره ۱) بیان داشت:

«حدوداً یک سال پیش بود در بهاران بودیم، دعوا و نزاع کردیم؛ سر بحثی که به من اهانت شده بود جمع شدیم، اونا تعدادشون زیاد بود، سه نفر بودن و وقتی تیزی رو خوردم و شونه‌ام و دست راستم بُرید، دیگه پایان دعوا نبود، اون موقع من هم که چاقو همراهم داشتم دو نفر از اون‌ها رو زخمی کردم، بعد دعوا تموم شد. دعوا که تموم شد من رفتم بیمارستان و دستم رو بخیه کردم».

گروهی دیگر از منازعه‌کنندگان بیان داشتند که دلیل بهره‌گیری از سلاح سرد در منازعه‌ها آن بوده که در این منازعه می‌خواستند که پیروز و موفق شوند. یا بدین دلیل بوده که طرف مقابل آن‌ها قدرتمندتر بوده و نخواستند که از او شکست بخورند. در این راستا یکی از مشارکت‌کنندگان (شماره ۸) اذعان داشت:

«علت استفاده از آلت قتاله این بوده که طرف مقابل از خودم بزرگ‌تر و هیكلی‌تر بوده و یا طرف مقابل هم آلت قتاله مثل قمه و شمشیر و تیزبر و چاقو در دست داشته که من هم استفاده کرده‌ام».

دعوی غیرمسلحانه

گروهی دیگر از منازعه‌کنندگان در منازعه‌هایشان از هیچ‌گونه ابزار یا سلاح سردی استفاده نکرده‌اند. این گروه از منازعه‌کنندگان افرادی بودند که زیاد سابقه درگیری و منازعه نداشتند، هرگز شروع‌کننده درگیری نبوده‌اند و منازعه به‌طور ناخواسته برای آن‌ها پیش آمده است. به عبارت دیگر، این گروه از منازعه‌کنندگان در برنامه روزانه و زندگی‌شان درگیری و نزاع را گنجانده و پیش‌بینی نکرده‌اند. در این راستا یکی از مشارکت‌کنندگان (شماره ۱۵) اذعان داشت:

«هیچ‌وقت در دعوا و درگیری از آلت‌های قتاله استفاده نکرده‌ام».

ندامت در وادی دوگانگی

این مقوله بیانگر پشیمانی و ندامت در تجربه نزاع و درگیری است. البته تجربه ندامت و پشیمانی در گروه‌های مختلف یکسان نبوده و به اشکال مختلف تجربه شده است. گروهی از منازعه‌کنندگان که سابقه درگیری و منازعه داشتند یا به خاطر اهانتی که به آن‌ها شده است (اهانت ناموسی)، منازعه نموده‌اند، از این تجربه خود نادم و پشیمان نیستند. آن‌ها در این راستا معتقدند که آن‌ها برای دعوا و منازعه دلیل خاصی داشتند و به خاطر موضوع ارزشمندی با دیگری درگیر شدند. همچنین آن‌ها معتقدند که اگر مجدداً در چنین شرایطی قرار گیرند یا چنین اهانتی به آن‌ها شود، مجدداً چنین واکنشی نشان خواهند داد و از پیامدهای آن واهمه‌ای ندارند. در این راستا یکی از مشارکت‌کنندگان (شماره ۱۱) اذعان داشت:

«تابه حال راجع به هیچ دعوی پشیمون نشده‌ام، قطعاً دلیلی داشته که دعوا کرده‌ام و بی دلیل دعوا نمی‌کنم».

گروهی دیگر از منازعه‌کنندگان گفتند که از این تجربه پشیمان هستند. این گروه اکثراً افرادی هستند که سابقه درگیری و منازعه ندارند، یا دلیل خاصی برای درگیری نداشتند یا از سوی خانواده مورد سرزنش شدید قرار گرفتند. پشیمانی و ندامت این گروه موجب به این بازاندیشی شده که اگر در شرایط مشابه قرار گیرند، بهتر است که با آرامش آن را حل نمایند و از منازعه و درگیری اجتناب نمایند. در این رابطه یکی دیگر از مشارکت‌کنندگان (شماره ۴) بیان داشت:

«خیلی پشیمانم و هیچ وقت انشاءالله برایم تکرار نشه... اگه همچین شرایطی برام پیش بیاد، باکمال آرامش اون را حل می‌کنم یا اون محل رو ترک می‌کنم».

مجازات قانونی

این مقوله حاکی از مجازاتی است که افراد منازعه‌کنندگان تجربه کرده‌اند. تجربه آن‌ها دربرگیرنده مجازات‌های مختلفی بوده است، از جمله می‌توان به تشکیل پرونده قضایی در نظام دادگستری و دستگاه انتظامی اشاره کرد. در واقع منازعه و درگیری برای افراد خاطی منجر به سوء پیشینه برای آن‌ها شده است. از دیگر مجازات‌هایی که افراد خاطی تجربه کرده‌اند، بازداشت در بازداشتگاه‌های نیروی انتظامی و تجربه زندان است. لازم به ذکر است که تجربه بازداشت و حبس بسیار به ندرت برای افراد خاطی در نظر گرفته شده است. در این راستا یکی از مشارکت‌کنندگان (شماره ۷) اذعان داشت:

«خیلی پیش اومده که طرف مقابل از من شکایت کرده و هر دو تومن دارای پرونده قضایی هستیم».

مجازات اجتماعی

علاوه بر مجازات‌های رسمی، افرادی که تجربه منازعه و درگیری داشتند مورد سرزنش و مجازات اجتماعی قرار گرفته‌اند. این مجازات و سرزنش‌های اجتماعی به اشکال مختلف بوده است. برخی از افراد نگاه منفی اعضای خانواده و فامیل را تجربه کرده و بیان داشتند که خانواده نسبت به آن‌ها بدبین شدند و با نگاه منفی و بی‌اعتمادی رفتار و کردار آن‌ها را مورد قضاوت قرار می‌دهند. در این راستا یکی از مشارکت‌کنندگان (شماره ۷) اذعان داشت:

«دیدشون منفی شده، اطرافیان مثال دایی‌ها عموها حتی بچه‌هاشون از من دوری می‌کنن. مثلاً پسرای خودم به من به دید منفی نگاه می‌کنن، از من دوری می‌کنن که بله من آدم دعوایی هستم و آدم خطرناکی‌ام».

گروهی دیگر از مشارکت‌کنندگان اذعان داشتند که به خاطر تجربه درگیری و منازعه، منزلت و احترام اجتماعی شان در خانواده، فامیل و محله کاهش یافته است و همانند گذشته مورد احترام قرار نمی‌گیرند. تلقی خانواده و فامیل از این افراد آن است که موجبات سرافکندگی خانواده را فراهم نموده‌اند. در این رابطه مشارکت‌کننده شماره ۱ بیان داشت:

«در مورد درگیری‌ها بله، مثلاً خیلی از درگیری‌ها سر مثلاً قضیه‌هایی بوده که کش اومده و به خانواده رسیده، مثلاً با آشنای کسی درگیری داشتم و جراحات بهش وارد کردم و این قضیه به خانواده رسیده و کش اومده و متأسفانه پیامدهای خوبی نداشته.»

کاهش احساس امنیت

تجربه درگیری و منازعه موجب شده که افراد منازعه‌کننده همواره احساس ناامنی کنند. نکته حائز اهمیت آن است که این تجربه و احساس برای افراد خاطی و غیرخاطی شکل گرفته است، اما به اشکال مختلف. افراد خاطی از آنجا که همواره سابقه درگیری و نزاع دارند، همیشه از این امر واهمه دارند که مبادا از سوی دشمنان خود یا افرادی که قبلاً با آن‌ها تجربه منازعه داشتند مورد آسیب و صدمه قرار گیرند. در این راستا یکی از مشارکت‌کنندگان (شماره ۱۰) اذعان داشت:

«در اصل امنیتی نداشتم، چون بعد از هر درگیری حق گرفتن وجود داره که باید حق خودتون رو بگیرن و من هم حس امنیت ندارم چون می‌دونم انتقام می‌گیرن... من هر موقع که بیرون می‌رفتم، حتماً سلاحی با خودم حمل می‌کردم که خدایی نکرده آسیبی به من وارد نشه.»

منازعه‌کنندگان غیرخاطی نیز اذعان داشتند وقتی به راحتی توسط دیگران مورد آسیب قرار می‌گیرند و نیروهای امنیتی و قضایی نمی‌توانند امنیت را برقرار کنند و خاطیان را مجازات کنند، احساس امنیت زیادی ندارند. در این رابطه یکی دیگر از مشارکت‌کنندگان (شماره ۱۳) بیان داشت:

«هرجا می‌رم که شبیه همین خیابونا باشه، احساس می‌کنم که ممکنه دوباره یکی بیاد و این ماجرا برام پیش بیاد و بیفتم توی یه هچل دیگه.»

عدم حضور به موقع نیروی انتظامی موجب شده شهروندان این تلقی را داشته باشند که نظارت نیروی انتظامی در جامعه بسیار کم‌رنگ است و همین امر سبب احساس ترس و ناامنی داشته باشند. در این راستا یکی از مشارکت‌کنندگان (شماره ۷) اذعان داشت:

«بله به نظر من زیاد پیگیر نیستن اصلاً، به همچین چیزهایی توجه خیلی کمی می‌کنن، امنیت خیلی کم شده توی استان کردستان، حتی ممکنه به فرد توی به روز چندتا درگیری داشته باشه».

درک ساختار معیوب قضایی-امنیتی

تجربه درگیری و نزاع تجربه‌ای معرفتی و شناختی است به‌ویژه از حیث فرایند قضایی-امنیتی جامعه. بسیاری از منازعه‌کنندگان اذعان داشتند که به این شناخت رسیدند که دستگاه قضایی در راستای برقراری عدالت ناکارآمد است. البته در این راستا شناخت افراد خاطی با افراد شاکی متفاوت است. افراد شاکی به این نتیجه رسیدند که اولاً، نیروی انتظامی به موقع در محل حضور نمی‌یابند و مداخله نمی‌کنند. ثانیاً، دستگاه قضا به دلیل طولانی بودن فرایند دادرسی و پیرویه کاغذبازی و ضعف قوانین کیفری قادر به ادای حق آن‌ها و برقراری عدالت نیست. به همین دلیل شناخت آن‌ها، همراه با القای احساس ناامیدی است. برخی از منازعه‌کنندگان غیرخاطی به این نتیجه رسیدند که اگر در آینده در شرایط نزاع و درگیری قرار گرفتند، بهتر است در همان درگیری و نزاع یا در زمان و مکان دیگری خود شخصاً عدالت را برقرار نمایند و آن را به دستگاه قضا واگذار ننمایند. در این راستا یکی از مشارکت‌کنندگان (شماره ۱۲) اذعان داشت:

«اما از دید من چیزی به نام قانون وجود نداره. قانونی که بتونی با پول بخریش، قانون نیست».

منازعه‌کنندگان خاطی نیز در همین فرایند به این شناخت رسیدند که نیروی انتظامی به موقع در محل حادثه حضور نمی‌یابند و زیاد مداخله نمی‌کنند. در این رابطه یکی دیگر از مشارکت‌کنندگان (شماره ۹) بیان داشت:

«معمولاً دیر بر سر صحنه حاضر می‌شن! تا زمانی که نیروهای انتظامی برسن، من دعوا رو تموم کرده‌ام و فرار کرده‌ام».

ثانیاً افراد خاطی به این شناخت رسیدند که در فرایند دادرسی زیاد مورد مجازات قرار نمی‌گیرند و به دلیل پیرویه طولانی و ضعف قانونی دربرگیرنده امید به رهایی و رضایت از افراد شاکی است. بنابراین شناخت آن‌ها همراه با القای احساس امید و رهایی و تصمیم بر تداوم و استمرار نزاع است. در این رابطه یکی دیگر از مشارکت‌کنندگان (شماره ۹) بیان داشت:

«طولانی شدن تشکیل پرونده و رفت‌وآمد به دادگاه و تشکیل دادگاه اون قدر طولانی می‌شه که طرف مقابل ترجیح می‌ده رضایت بدهد».

مقوله جراحات

این مقوله بیانگر صدمه و آسیبی است که منازعه‌کنندگان در منازعه و درگیری تجربه کرده‌اند. برخی از منازعه‌کنندگان اذعان داشتند که در درگیری و منازعه‌ها با استفاده از سلاح سرد به صورت یا بدن یا دست فرد مقابل آسیب رسانده‌اند. در این راستا لازم به ذکر است که برخی از این آسیب‌ها سطحی بوده و برخی نیز دربرگیرنده جراحات‌های عمیق بوده است. در این راستا یکی از مشارکت‌کنندگان (شماره ۸) اذعان داشت:

«همون‌طور که اشاره کردم رزمی‌کار بودم و مبارز. توی دعوی آخر چند تا مشت انداختم که گونه طرف مقابلم ترکید، یک دندانش شکست و بینی او هم آسیب دید و کارش به بیمارستان کشیده شد.»

همچنین منازعه‌کنندگان بیان داشتند که از آنجا که فرد مقابل از سلاح سرد استفاده کرده، دچار آسیب و جراحات سطحی یا عمیق شده‌اند. این بدان معناست که تجربه نزع و درگیری دربرگیرنده آسیب‌زدن و آسیب‌دیدن است. در این رابطه یکی دیگر از مشارکت‌کنندگان (شماره ۲) بیان داشت:

«بله دستم شکست و زانوهایم و دست‌هایم زخمی شد.»

کدگذاری محوری: ابعاد مدل پارادایمی

در این مرحله با توجه به ارتباط و پیوندی که بین مقوله‌ها وجود داشت، مقوله‌های مذکور مجدداً مورد دسته‌بندی و در ذیل یکی از ابعاد شرایطی، راهبردی و پیامدی قرار داده شدند:

- پدیده: نزع آنومیک
- شرایط علی: هتک حرمت و کاهش آستانه تحمل
- شرایط مداخله‌گر: مشکلات ترافیکی، تنش‌های خانوادگی، تقلید خشونت و تأخیر-نظاره‌گری گشت‌های انتظامی
- شرایط زمینه‌ای: هنجارهای خشونت، اقتصاد نابسامان، ناموس پرستی - شجاعت محوری و دادرسی ناکارآمد
- استراتژی‌ها و راهبردها: دعوی مسلحانه و دعوی غیرمسلحانه (سلاح سرد)
- پیامدها: شناخت دستگاه قضایی - امنیتی ناکارآمد، ندامت در وادی دوگانگی، مجازات قانونی، کاهش احساس امنیت، جراحات و مجازات اجتماعی

مقوله هسته

تحلیل داده‌ها با استفاده از تکنیک داستان‌توصیفی در مورد نزاع و درگیری فردی در سنندج بیانگر آن است مقوله هسته که دیگر مقوله‌ها به شیوه‌های مختلف با آن در ارتباط هستند، مقوله «نزاع آنومیک چندبُعدی» است. این مقوله به انتزاعی‌ترین نحو ممکن به پرسش‌های زمینه‌ای، تعاملی و پیامدی پاسخ می‌دهد و می‌توان مسیر رویداد آن را از دل داده‌های زمینه‌ای از طریق رجوع به مقولات محوری پی گرفت.

مقوله «نزاع آنومیک چندبُعدی» بیانگر آن است که در شکل‌گیری نزاع و درگیری فردی در شهر سنندج پدیده‌ها و نهاد‌های اجتماعی مختلفی نقش دارند؛ نهادها و پدیده‌هایی که دچار آنومی و نابسامانی شده‌اند و همین آنومی زمینه‌ساز شکل‌گیری نزاع و درگیری و پیامدهای آن است. از جمله نهادها و سازمان‌هایی که دستخوش آنومی و نابسامانی هستند، می‌توان به فرهنگ، نهاد انتظامی، نهاد قضایی، نهاد اقتصاد، نهاد خانواده، گروه دوستان و سازمان‌هایی مانند شهرداری اشاره کرد.

نظریه چرخه نزاع و درگیری فردی

با توجه به آن‌که نزاع و درگیری فردی، یک پدیده اجتماعی تام به شمار می‌آید و در شکل‌گیری آن عوامل خرد و کلان نقش دارند، مسئله معنا و آگاهی کنشگران در شکل‌گیری این پدیده حائز اهمیت است. به عبارت دیگر، انسان به مثابه موجودی آگاه و کنشگری فعال بر اساس انگیزه، آگاهی و هدف و در تعامل با شرایط و بسترهای مختلف تاریخی، اجتماعی، فرهنگی، سیاسی و اقتصادی و درک این شرایط به کنش اقدام می‌کند و پیامدهای این کنش را تجربه می‌نماید. این بدان معناست که کنش‌های متفاوت در زمان و مکان مختلف، بر اساس انگیزه، آگاهی و هدف و در تعامل با شرایط و بسترهای مختلف تاریخی، اجتماعی، فرهنگی، سیاسی و اقتصادی و درک این شرایط شکل می‌گیرد. در این راستا شکل‌گیری و افزایش نزاع و درگیری فردی در سنندج در چند سال اخیر بدین صورت است:

مردم کُرد به علت جغرافیای ناهموار و تاریخ سیاسی چند هزارساله همواره در طول تاریخ مردمانی شجاع و غیوری بوده‌اند؛ غیور هم در حفظ مرزوبوم و هم در حفظ خانواده و ناموس. آن‌ها این ویژگی در طول تاریخ را به یاد کشیدند و به نحوی با وجود آن‌ها عجین شده و به یکی از مهم‌ترین مؤلفه فرهنگی آن‌ها تبدیل شده است؛ به طوری که در دوره معاصر نیز سایر اقوام، کُردها را با این ویژگی می‌شناسند و نام کُرد تداعی شجاعت و غیرت و ناموس‌پرستی

در اذهان مردمان سایر اقوام است. این ویژگی فرهنگی در گروه‌ها و خُرده‌فرهنگ‌های امروزی مانند خُرده‌فرهنگ جوانان و گروه دوستان (پسرها) تحت عنوان غیرت، شجاعت و نماد مردانگی جلوه و نمود یافته است و جوانان کُرد امروزی این ویژگی را میراث نیاکان دانسته و حفظ آن را وظیفه خود می‌دانند و به نحوی به آن می‌بالند. بنابراین این ویژگی در خُرده‌فرهنگ جوانان نمود و شدت بیشتری دارد و موجب شده که علاقه بیشتری به مشاهده فیلم‌های اکشن و رزمی و تقلید از آن‌ها داشته باشند.

در سال‌های اخیر زندگی بسیاری از مردم کُردستان (ساکنان کشور ایران) از یک سو تحت تأثیر تورم فراگیر و صعودی و شرایط نابسامان اقتصادی دستخوش تغییرات بزرگی شده و میزان درآمد و کیفیت زندگی مردم به شدت کاهش یافته است. این امر منجر به شکل‌گیری تنش‌های خانوادگی در خانواده‌های این منطقه شده است. از سوی دیگر، این استان در دهه‌های اخیر نیز دچار مشکلات متعددی مانند توسعه نیافتگی، مشکلات شهری-ترافیکی و نارسایی و ضعف قوانین انتظامی است که این موارد منجر شده‌اند که گشت‌های انتظامی نتواند کارکرد خود را به خوبی انجام دهد و با مشکل تأخیر و نظاره‌گری مواجه باشد. یکی دیگر از مشکلاتی که در این منطقه نمود فراوانی دارد، ناکارآمدی نهادها و سازمان‌های مدرن از جمله ناکارآمدی نهاد قضا به دلیل حجم فراوان پرونده‌های قضایی و طولانی بودن فرایند دادرسی به دلیل بررسی دقیق پرونده است. وضعیت نابسامان اقتصادی و ناکارآمدی نهادهای قضایی-انتظامی موجب شده است که مردمان کُرد در ایران همواره دغدغه اقتصادی و قضایی را داشته باشند و نسبت به سایر مشکلاتی که جامعه گریبان‌گیر آن است، آگاه باشند.

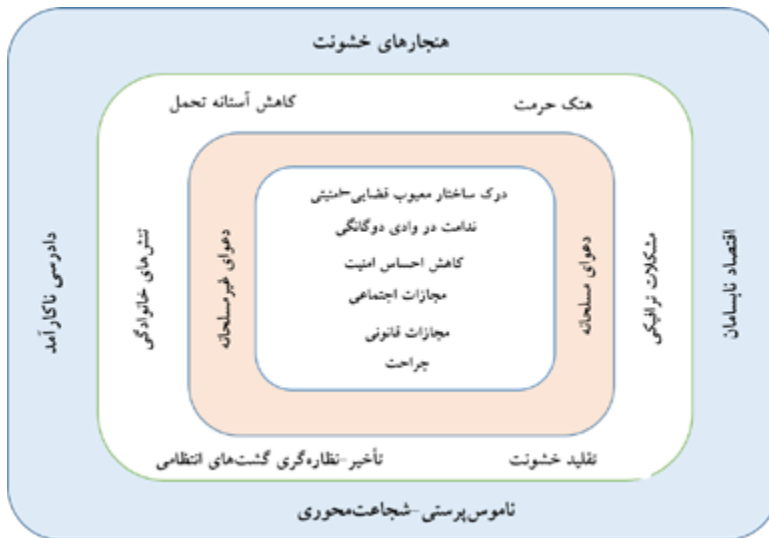
دغدغه‌های اقتصادی مختص گروه یا خُرده‌فرهنگی خاصی نیست بلکه امری فراگیر است، البته جوانان به دلیل آن‌که در آستانه ازدواج هستند یا به تازگی ازدواج نموده‌اند، دغدغه اقتصادی بیشتری دارند و چالش‌های اقتصادی بیشتری را تجربه می‌کنند. همین امر منجر به تنش‌های خانوادگی و درنهایت ناآرامی روحی-روانی جوانان شده است؛ جوانانی که غیرت و شجاعت را میراث نیاکان و مایه افتخار خود می‌دانند. جوانان این دغدغه‌ها و ناآرامی‌ها را همواره با خود حمل می‌کنند و هنگامی که در محیط خارج از خانه با کوچک‌ترین رویداد نامتعارف و نابهنجاری اخلاقی از جمله هتاکی، فحاشی و اهانت مواجه می‌شوند، این ناآرامی روحی-روانی فوران می‌کند و از آنجا که پذیرش چنین رفتار اهانت‌آمیزی با مؤلفه‌های فرهنگی آن‌ها (شجاعت، غیرت و ناموس پرستی) ناسازگار است، چنین رفتاری را برنمی‌تابند و تصمیم به واکنش متقابل و متناسب با کنش مشاهده‌شده را می‌گیرند. از آنجا که این گروه

از جوانان به دلیل مشاهده فیلم‌های اکشن، علاقه به درگیری و دعوا در آن‌ها شکل گرفته است، تنها دعوا و درگیری را کنش متناسب با کنش مشاهده‌شده و ویژگی‌های فرهنگی و شخصیتی خود می‌دانند. تأخیر و نظاره‌گری نیروی انتظامی و طولانی‌بودن فرایند دادرسی و ناکارآمدی دستگاه قضا نیز مزید بر علت می‌شود و منجر می‌گردد که این گروه از جوانان در تصمیم خود راسخ شوند و شروع به درگیری و منازعه نمایند. بنابراین تصمیم آن‌ها در قالب دعوا و منازعه (درگیری مسلحانه با سلاح سرد و درگیری غیرمسلحانه) نمود می‌یابد.

درگیری و منازعه این گروه از جوانان پیامدهای مختلفی در پی دارد؛ از یک سو منجر به جراحت و آسیب‌زدن به خود و دیگران می‌شود و از سوی دیگر منجر می‌شود که مورد مجازات قرار گیرند. از یک سو، از طرف قانون در قالب حبس، بازداشت و جریمه مجازات می‌شوند و از سوی دیگر، از طرف خانواده و اطرافیان مورد مجازات قرار می‌گیرند (مجازات اجتماعی) که در قالب سرزنش، تغییر منزلت و جایگاه اجتماعی، نگاه منفی و بدبینی نمود می‌یابد که این امر منجر می‌شود برخی از افراد منازعه‌کننده احساس ندامت و پشیمانی کنند. البته گروهی از این افراد به دلیل آن‌که شروع‌کننده درگیر و نزاع بوده‌اند و نزاع را محق دانسته‌اند یا دچار مجازات و آسیب جدی نشده‌اند، احساس ندامت و پشیمانی چندانی ندارند.

پیامدهای نزاع و درگیری به مجازات و جراحت محدود نمی‌شود، بلکه موجب کاهش احساس امنیت افراد منازعه‌کننده می‌شود. برخی از این افراد از آنجاکه دعوا بر آن‌ها تحمیل شده است، از محیط‌های مشابه همواره احساس ترس و ناامنی دارند و افرادی که در درگیری و منازعه به طرف مقابل آسیب رسانده‌اند، به دلیل تأخیر-نظاره‌گری نیروی انتظامی و کینه طرف مقابل همواره از این امر واهمه دارند که دیگری انتقام بگیرد و به آن‌ها آسیب جدی برساند. به همین دلیل احساس امنیت بالایی ندارند و همواره برخی از آن‌ها سلاح سرد را با خود حمل می‌کنند.

از دیگر پیامدهایی که افراد منازعه‌کننده تجربه می‌کنند شناخت دستگاه قضایی-امنیتی ناکارآمد است. فرایند دادرسی طولانی که دربرگیرنده کاغذبازی فراوانی است، موجب شده بسیاری از شاکی‌ها از ادامه روند شکایت خود صرف‌نظر کنند و به افراد خاطی تن به رضایت دهند. این امر سبب شده که افراد خاطی از یک سو به شناخت ناکارآمدی دستگاه قضا پی ببرند و از سوی دیگر به اخذ رضایت از افراد شاکی امیدوار شوند که همین موجب شده که بسیاری از افراد خاطی احساس ندامت بابت نزاع و درگیری نداشته باشند و بر تکرار عمل خود در شرایط مشابه پافشاری نمایند. پافشاری بر تصمیم و تکرار عمل نزاع نیز سبب شکل‌گیری چرخه نزاع و درگیری و تداوم و روند صعودی آن در چند دهه اخیر در سندنج شده است.

شکل شماره ۳: ماتریس نزاع و درگیری فردی

۶. بحث و نتیجه‌گیری

در تحقیق حاضر سعی بر آن بود که با بهره‌گیری از مفاهیم تفسیر کنش، انومی اجتماعی، یادگیری اجتماعی، کنترل اجتماعی و تفاوت در هم‌نشینی و روش نظریه زمینه‌ای زمینه‌های شکل‌گیری نزاع‌های فردی، راهبردها و پیامدهای آن در شهر سندج مورد واکاوی قرار گیرد. نتایج پژوهش بیانگر آن است که منازعه‌کنندگان در بستر و شرایط و زمینه‌هایی مانند هتک حرمت و کاهش آستانه تحمل (به مثابه شرایط علی)، مشکلات ترافیکی، تقلید خشونت، تأخیر-نظاره‌گری گشت‌های پلیس و تنش‌های خانوادگی (به منزله شرایط مداخله‌گر) و هنجارهای خشونت، اقتصاد نابسامان، فرهنگ ناموس پرستی-شجاعت محوری و دادرسی ناکارآمد (به مثابه شرایط زمینه‌ای) اقدام به نزاع و درگیری فردی با استفاده یا بدون استفاده از سلاح سرد نموده‌اند که این امر پیامدهایی مانند شناخت دستگاه قضایی-امنیتی ناکارآمد، ندامت در وادی دوگانگی، مجازات اجتماعی، کاهش احساس امنیت، جراحت و مجازات اجتماعی برای آن‌ها دربرداشته است.

چنین نتایجی بیانگر آن است که نزاع و درگیری فردی صرفاً امری فردی نیست، بلکه امری فردی، اجتماعی، فرهنگی و نهادی نیز است؛ فردی است زیرا نابهنجاری اخلاقی و ناتوانی

در کنترل رفتار به مثابه شرایط علی در شکل‌گیری آن نقش دارند. اجتماعی است، زیرا گروه دوستان در شکل‌گیری آن به مثابه شرایط زمینه‌ای عمل می‌نماید. نهادی است، زیرا تنش‌های خانوادگی، اقتصاد نابسامان، دادرسی ناکارآمد و تأخیر-نظاره‌گری در شکل‌گیری آن به مثابه شرایط زمینه‌ای و مداخله‌گر عمل می‌نمایند که این امر بیانگر ضعف نهادهای خانواده، اقتصاد و بخشی از نهادهای انتظامی و قضایی است. دیگر نتیجه تحقیق آن است نزاع و درگیری فردی علی‌رغم همه پیامدهای منفی که دارد، هنوز امنیتی تلقی نمی‌شود و به عنوان یک تهدید وجودی برای بقای یک جامعه یا واحد سیاسی معرفی نگردیده است.

نتایج تحقیق حاضر، تصویری چندوجهی از این پدیده را آشکار می‌سازد که فراتر از انگیزه‌های صرفاً فردی است. همان‌طور که نتایج نشان داد، این نزاع‌ها در بستری از عوامل کلان اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و نهادی شکل می‌گیرند و پیامدهای آن نیز صرفاً به مجازات‌های قانونی محدود نمی‌شود، بلکه احساس امنیت اجتماعی، سلامت روان و اعتبار نهادی را نیز تحت تأثیر قرار می‌دهد. با توجه به یافته‌های پژوهش، ناکارآمدی برخی نهادها مانند سیستم قضایی و انتظامی در پاسخگویی به موقع و مؤثر، زمینه‌ساز تداوم و تشدید این پدیده‌ها می‌شود. بنابراین، برای مقابله ریشه‌ای با نزاع‌های فردی، لازم است راهکارهایی چندجانبه و هماهنگ در سطوح مختلف اتخاذ شود.

تحقیق حاضر علاوه بر کشف و استخراج یک نظریه بومی-محلی با عنوان چرخه «نزاع و درگیری فردی»، از آنجاکه بیانگران است که ناکارآمدی دستگاه قضا و تأخیر و نظاره‌گری نیروی انتظامی یکی از شرایط نزاع و درگیری در استان کردستان است با نظریه آتومی مرتون همخوانی دارد، زیرا ایده اصلی مرتون در این خصوص آن بود که نارسایی فشارهای ساختنی جامعه برای هم‌نوایی با ارزش‌های فرهنگی آن منجر به بروز انحرافات می‌شود (کوئن، ۱۳۷۲).

از سوی دیگر، نتایج تحقیق از آن جهت که بیانگر نقش گروه دوستان در شکل‌گیری نزاع و درگیری در استان کردستان نقش دارد، با نظریه یادگیری اجتماعی همخوانی دارد، زیرا بر اساس نظریه یادگیری اجتماعی باندورا، رفتارهای ناهنجار، مثلاً گرایش به نزاع‌های فردی و دسته‌جمعی، زائیده یادگیری اجتماعی هستند (محسنی‌تبریزی، ۱۳۸۳).

نتایج تحقیق از آن جهت که بیانگران است که دادرسی ناکارآمد و تأخیر-نظاره‌گری گشت انتظامی در شکل‌گیری نزاع و درگیری در استان کردستان نقش دارند، با نظریه مکتب‌کپنهاک همخوانی دارد، زیرا طبق این نظریه اگر پدیده‌ای امنیتی تلقی نشود، نهادهای قضایی و انتظامی برای رفع آن وارد عمل نمی‌شوند و اقدامات فوق‌العاده و خارج از روال عادی (مانند

محدودیت‌های شدید، استفاده از زور، یا نقض حقوق شهروندی) برای مقابله با آن انجام نمی‌دهند. هم‌خوانی نتایج تحقیق با نظریه‌های آنومی مرتون و یادگیری اجتماعی باندورا و رویکردهای مکتب کپنهاک، اعتبار بین‌المللی یافته‌ها را تقویت می‌کند و نشان می‌دهد که پدیده‌های اجتماعی، علی‌رغم تفاوت‌های فرهنگی و جغرافیایی، دارای الگوهای مشترکی هستند.

به لحاظ تجربی، نتایج تحقیق حاضر از آنجاکه بیانگر آن است که مؤلفه‌های هتک حرمت، نابسامانی اقتصادی در شکل‌گیری نزاع و درگیری در سنندج نقش دارند، با نتایج تحقیقات دسته دوم از جمله تحقیقات افشانی و همکاران (۱۳۹۴)، رحیمی و شاکری (۱۳۹۶) و بارون و هارت نیگل^۱ (۱۹۹۸) هم‌خوانی دارد. زیرا نتایج تحقیق مذکور نیز بیانگر آن است که در شکل‌گیری نزاع‌های فردی نابسامانی اقتصادی و محرومیت نسبی در حوزه اقتصادی عامل اساسی نزاع و درگیری است.

همچنین نتایج تحقیق حاضر با نتایج تحقیقات دسته چهارم از جمله وول (۲۰۰۷) و استدمن (۲۰۰۸) نیز هم‌خوانی دارد، زیرا نتایج تحقیق مذکور حاکی از آن است که رفتار خشونت‌آمیز محصول نظارت ضعیف نیروی انتظامی است که آن نیز برآمده از بی‌سازمانی فضای جغرافیایی و مؤلفه‌های آن مانند جغرافیای نامساعد و مناطق بی‌سازمان است. نتایج تحقیق حاضر نیز حاکی از آن است که تأخیر-نظاره‌گری نیروی انتظامی در شکل‌گیری نزاع و درگیری در استان گردستان نقش دارد.

در نهایت نتایج تحقیق حاضر با نتایج دسته پنجم تحقیقات مانند قاسمی و کمربیگی (۱۳۹۷) و احمدی و ادهمی (۱۳۹۷) هم‌خوانی دارد، زیرا نتایج تحقیق حاضر و تحقیقات مذکور بیانگر آن هستند که کاهش آستانه تحمل افراد موجب نزاع و درگیری شده است. تحقیق حاضر، علاوه بر وجوه تشابه با تحقیقات پیشین، دربرگیرنده تمایزات، تفاوت‌ها و دستاوردهای جدیدی نیز است.

این پژوهش از آنجاکه بر نقش مشکلات ترافیکی، مشاهده فیلم‌های اکشن، دادرسی ناکارآمد، ناموس‌پرستی-شجاعت‌محوری در شکل‌گیری نزاع و درگیری در شهر سنندج تأکید دارد و به پدیده‌هایی مانند شناخت دستگاه قضایی-امنیتی ناکارآمد، ندامت دروادی دوگانگی، مجازات قانونی، کاهش احساس امنیت، جراحت و مجازات اجتماعی به‌عنوان پیامدهای تجربه زیسته منازعه‌کنندگان در شهرستان سنندج اشاره دارد، با تحقیقات پیشین

1. Baron & Hartnagel

متمايز است. همچنين يکي از دستاوردهای تحقيق حاضر تدوين و استخراج نظريه زمينه‌اي مبتني بر داده‌ها است. در بُعد کاربردی نیز، اين تحقيق می‌تواند راهنمای سياست‌گذاران، نهادهاي انتظامی و قضايی و فعالان اجتماعی در تدوين برنامه‌های پيشگيرانه و اصلاحي باشد. پيشنهادهای می‌شود با تقويت نهاد خانواده، ارتقای مهارت‌های کنترل خشم و حل مسئله در سطوح فردی و اجتماعی، اصلاح فرآيندهای دادرسی و افزايش کارایی و سرعت عمل نيروهای انتظامی، گام‌های مؤثري در جهت کاهش و کنترل نزاع‌های فردی در شهر سندج و ساير مناطق مشابه برداشته شود.

منابع

- احمدی، يعقوب و ادهمی، جمال (۱۳۹۷). مطالعه جامعه‌شناختی نزاع‌های خيابانی (بررسی افراد درگیر نزاع در شهر سندج). مطالعات اجتماعی ايران، ۱۲(۳)، ۵-۳۱.
- اسماعيل زاده امامقلي، ياسر و احمدی فشارکی، حسنعلی (۱۳۹۵). داعش و امنيت ايران با تکیه بر مکتب کپنهاگ. فصلنامه پژوهش‌های راهبردی سياست، ۵(۱۸)، ۱۲۳-۱۴۲.
- اشتراوس، انسلم و جوليت کوربين (۱۳۹۱). مبانی پژوهش کیفی: فنون و مراحل توليد نظريه زمينه‌اي (ابراهيم افشار، مترجم). تهران: نی.
- افشانی، سيدعليرضا، نوائي، سعيد و دلبازی اصل، مجتبی (۱۳۹۴). بررسی پديده نزاع در بين شهروندان ساکن شهر يزد. مجله پژوهش‌های راهبردی مسائل اجتماعی ايران، ۴(۱)، ۹۴-۷۹.
- پورافکاری، نصرالله (۱۳۸۳). نزاع‌های جمعی محلی، مجموع مقالات اولين همایش ملی طرح مسائل جامعه. تهران، دانشگاه علامه طباطبائی: ۳۸۶-۳۷۳.
- حسين زاده، علی حسين، نواح عبدالرضا و عنبري، علی (۱۳۸۹). بررسی جامعه‌شناختی عوامل مؤثر بر میزان گرایش به نزاع دسته جمعی در شهر اهواز. فصلنامه دانش انتظامی، ۱۳(۲)، ۲۲۵-۱۹۱.
- حسینی، رضا (۱۳۸۳). مجموعه آمار جرائم در ايران، مجموعه مقالات اولين همایش آسیب‌های اجتماعی در ايران. تهران: آگه.
- حیدری، محمدتقی، رسول‌زاده، زهرا و طهماسبی مقدم، حسين (۴۰۲). تحليل فضايی-زمانی نزاع خيابانی ناشی از تصادفات درون‌شهری (مورد مطالعه: شهر زنجان). پژوهشنامه جغرافیای انتظامی، ۱۱(۴۲)، ۳۳-۶۰.
- دفتر تحقیقات کاربردی نیروی انتظامی استان کردستان (۱۴۰۱). گزارش نزاع و درگیری در شهرستان سندج.
- ربانی، رسول، عباس‌زاده، محمد و نظری، جواد (۱۳۸۸). بررسی عوامل اجتماعی-فرهنگی مؤثر بر گرایش به نزاع جمعی (مطالعه موردی شهرستان‌های منتخب استان ایلام). فصلنامه انتظام اجتماعی، ۳(۱)، ۱۲۶-۱۰۳.
- رحیمی، پوریا و شاکری، رؤیا (۱۳۹۶). بررسی عوامل اجتماعی اقتصادی مرتبط با نزاع و درگیری فردی

- در سنج. مجله دانش انتظامی کردستان، (۶)، ۴۲-۶۰.
- ریتزر، جرج (۱۳۹۰). نظریه‌های جامعه‌شناسی در دوران معاصر (محسن ثلاثی، مترجم). تهران: علمی.
- سازمان پزشکی قانونی (۱۳۹۰). گزارش آمارهای مربوط به نزاع.
- شریعتی، مسعود؛ مهاجری، محمدکاظم؛ و ملکی، ابوالفضل (۱۳۹۱). بررسی عوامل مؤثر بر تمایلات بالقوه به نزاع‌های دسته‌جمعی در شهرستان خدابنده. فصلنامه پژوهش‌های انتظام اجتماعی، ۴ (۲)، ۹۵-۱۱۸.
- عشایری، طاها و ایمانی جاجرمی، حسین. (۱۳۹۲). نزاع‌های دسته‌جمعی روستایی (مورد مطالعه: روستای پریخان از توابع شهرستان مشکین شهر. فصلنامه مطالعات امنیت اجتماعی، ۴ (۳۴)، ۳۹-۶.
- عشایری، طاها، تأملی، حمیدرضا، وثوقی اصل، اصغر و میرلوحی، سید علی (۱۴۰۲). تحلیل محتوای کمی پرونده‌های نزاع و درگیری (مورد مطالعه: استان اردبیل). مطالعات امنیت اجتماعی، ۱۴ (۷۴)، ۲۷-۴۸.
- عشایری، طاها، تأملی، حمیدرضا، وثوقی اصل، اصغر و میرلوحی، سید علی (۱۴۰۲). تحلیل محتوای کمی پرونده‌های نزاع و درگیری (مورد مطالعه: استان اردبیل). مطالعات امنیت اجتماعی، ۱۴ (۷۴)، ۲۷-۴۸.
- فیضی، کامران و سرکیسیان، آلفرد (۱۳۸۷). تجزیه و تحلیل معیارهای کیفیت در روش تحقیق کیفی. فصلنامه مطالعات جهانگردی، ۳ (۸-۹)، ۱-۲۳.
- قاسمی، یارمحمد و خلیل کمریگی (۱۳۹۷). نزاع فردی در میان محکومان نزاع در استان ایلام. مطالعات اجتماعی، ۱۱ (۲)، ۹۸-۱۱۹.
- کوئن، بروس (۱۳۷۲). مبانی جامعه‌شناسی (غلامعباس توسلی، مترجم). تهران: سمت.
- گراوند، هوشنگ و دلاور، علی (۱۴۰۰). فرامطالعه عوامل مؤثر بر نزاع و راه‌کارهای مقابله با آن طی سال‌های ۸۵ تا ۹۶ در کلانشهر تهران. پژوهشنامه نظم و امنیت انتظامی، ۱۵ (۳)، ۱-۳۲.
- گیدنز، آنتونی. (۱۳۸۹). جامعه‌شناسی (حسن چاوشیان، مترجم). تهران: نی.
- محسنی تبری، علیرضا (۱۳۸۳) وندالیسم. تهران: آن.
- محمدپور، احمد (۱۳۹۲). ضد روش؛ مراحل و رویه‌های عملی در روش‌شناسی کیفی، تهران: انتشارات جامعه‌شناسان، جلد دوم.
- محمدی، فردین، نوغانی دخت بهمنی، محسن، کرمانی، مهدی و خالق‌پناه، کمال (۱۳۹۷). میدان آموزش به مثابه وابسته کارکردی غیرقابل اعتنا: مورد مطالعه، تحلیل جایگاه میدان آموزش ایران در میدان قدرت. فصلنامه مطالعات میان‌رشته‌ای در علوم انسانی، ۱۰ (۲)، ۸۱-۱۱۶.
- ممتاز، فریده. (۱۳۸۷). انحرافات اجتماعی؛ نظریه‌ها و دیدگاه‌ها. چاپ سوم، تهران: شرکت سهامی انتشار.
- میرفردی، اصغر؛ احمدی، سیروس؛ صادق‌نیا، آسیه (۱۳۹۰). میزان گرایش به نزاع‌های جمعی در میان مردان ۱۵ تا ۶۵ سال شهرستان بویراحمد و عوامل مؤثر بر آن. فصلنامه مطالعات اجتماعی، ۲ (۲۵)، ۱۴۷-۱۷۷.
- میرفردی، اصغر؛ صادق‌نیا، آسیه (۱۳۹۱). گونه‌شناسی نزاع‌های جمعی در شهرستان بویراحمد و

- عوامل مؤثر بر آن. فصلنامه پژوهش‌های انتظام اجتماعی، ۴ (۲)، ۷۳-۴۱.
- نظری، جواد (۱۳۸۷). تبیین جامعه‌شناختی میزان گرایش به نزاع جمعی در استان ایلام. فصلنامه مطالعات امنیت اجتماعی، ۳ (۱۰)، ۹۴-۷۷.
 - نظری، جواد و امینی فسخودی، عباس (۱۳۸۷). تبیین جامعه‌شناختی عوامل مؤثر بر گرایش به نزاع جمعی در روستاهای استان ایلام. مجله علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز، ۵۴، ۱۸۷-۲۱۰.
 - واحدی، ناصر؛ بهستانی، رضا و حسن‌زاده، مرتضی (۱۳۹۲). بررسی عوامل مؤثر بر نزاع و درگیری فردی از دیدگاه شهروندان در سال ۱۳۹۲ (مطالعه موردی شهر خوی). فصلنامه دانش انتظامی، ۶ (۲۱)، ۷۴-۴۷.
 - وزارت کشور (۱۳۸۳). گزارش آمارهای مربوط به نزاع.
 - ویسی، ناصر و عبدی، علی (۱۴۰۰). مطالعه و واکاوی عوامل مؤثر بر نزاع و درگیری پس از تصادفات رانندگی در شهر کرمانشاه. انتظام اجتماعی، ۱۳ (۲)، ۲۱۷-۲۴۴.
 - Baron, S. W., & Timothy, F. H. (1998). "Street Youth and Criminal Violence", *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 35(2):166-192.
 - Franc, E., M. Samms-Vaughan, Hambleton, K., & Fox, D. Bron (2008). Interpersonal violence in three Caribbean countries: Barbados, Jamaica, and Trinidad and Tobago. *Rev Panama Saluda Publican*, 24(6), 409- 421.
 - Haynie, D.L., Silver, E., Teasdale, B. Haynie, D.L. Silver, E., & Teasdale, B. (2006). Neighborhood Characteristics, Peer Networks and Adolescent Violence. *Journal of Quantitative Criminology*, 22, 147-169.
 - Khedrizadeh, G., Mousavi, S., & Jafari-Koshk, T. (2022). Trends of Street Fights/ Quarrels in Iran 2013 - 2018: A Bayesian Spatiotemporal Perspective. *Shiraz E-Med J*, 23 (4), 1- 6.
 - Lorine, A. Hughes, J. F., & Short, J.R. (2005). Disput involving youth street Gang members: Micro-Social Contexts. *Criminology*, 43(1), 43-76.
 - Ojeda, L., & Pino, A. (2019). Spatiality of street vendors and sociospatial disputes over public space: The case of Valparaíso, Chile. *Cities*, 95(3), 1-10.
 - Steadman, D. (2008). Warfare Related Trauma at Orendorf, A Middle Mississippian Site in West-Central Illinois. *American Journal of Physical Anthropology*, 136, 51-64.
 - Vowell, Paul R. (2007). "A Partial Test of an Integrative Control Model: Neighborhood Contexts, Social Control, Self- Control, and Youth Violent Behavior", *Western Criminology Review*, 8(2), 1-15.
 - Walker, Diane, & Myrick, Florence (2006). Grounded Theory: An Exploration of Process and Procedure. *Qualitative Health Research*, 16(4), 547-559.

References in Persian

- Afshani, S.A., Navaiy, S., & Delbazi-asl, M. (2016). An Investigation into the Phenomenon of Aggressiveness among Yazd Citizens. *Strategic Research on social problems*, 4 (1), 79-94. (In Persian)

- Ahmadi, Y., & Adhami, G. (2019). The Study of the community of street fighting (study of people involved in conflict in the city of Sanandaj). *Social Studies of Iran*, 12 (3), 5 - 31. (In Persian)
- Ashayeri T., Imani jajarmi, H. (2013). Sociological Survey of Factors Impacting Peasants' Collective Frays (Case Study: Parikhan Village/Meshkinshahr). *Societal Security Studies*, 4 (34), 6-39. (In Persian)
- Ashayeri, T., Taammoli, H., Vosoughi, A., & Mirlowhi S.A. (2023). Quantitative content analysis of quarrel cases (case study: Ardabil province). *Societal Security Studies*, 14 (74), 27-48. (In Persian)
- Baron, S. W., & Timothy, F. H. (1998). "Street Youth and Criminal Violence", *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 35(2):166-192.
- Esmaeilzadeh Emamgholi, Y., & Ahmadi Fesharaki, H. (2016). The Impact of ISIS on Iran's Security with Emphasis on the Copenhagen School. *Political strategy studies*, 5(18), 123-141. (In Persian)
- Franc, E., M. Samms-Vaughan, Hambleton, K., & Fox, D. Bron (2008). Interpersonal violence in three Caribbean countries: Barbados, Jamaica, and Trinidad and Tobago. *Rev Panama Saluda Publican*, 24(6), 409- 421.
- Garavand, H., & Delavar, A. (2022). A Meta-Study of the factors affecting conflict and strategies to deal with it during years 85 to 96 in Tehran. *Quarterly of order and security Guards*, 15 (3), 1-32. (In Persian)
- Ghasemi, Y., & Kamarbeigy, K. (2018). Individual quarrels among those who fight in ilam. *Social Studies*, 11 (2), 98 - 119. (In Persian)
- Giddens, A. (2011). *Sociology* (Hasan Chawoshina; Trans.). Tehran: Ney (In Persian)
- Haynie, D.L., Silver, E., Teasdale, B. Haynie, D.L. Silver, E., & Teasdale, B. (2006). Neighborhood Characteristics, Peer Networks and Adolescent Violence. *Journal of Quantitative Criminology*, 22, 147-169.
- Heydari, M.T., Tahmasebi, H., & Rasoolzade, Z. (2023). Spatio-temporal analysis of street conflict caused by inner-city accidents (Case study: Zanzan city). *Journal of police Geography*, 11 (42), 33-60. (In Persian)
- Hossainy, R. (2005). Collection of crimes statistic on IRAN; collection of the first articles of social problems conferences on IRAN. Tehran: Agah. (In Persian)
- Hosseinzadeh, A.H., Nawah, A., & Anbar. A. (2011). Sociological examination of efficient factors in trend to collective struggle at Ahwaz. *Journal of research police sciece*, 13 (2), 191-225. (In Persian)
- Khedrizeh, G., Mousavi, S., & Jafari-Koshk, T. (2022). Trends of Street Fights/ Quarrels in Iran 2013 - 2018: A Bayesian Spatiotemporal Perspective. *Shiraz E-Med J*, 23 (4), 1- 6.
- Legal Medical Organization. (2011) .Report on conflict statistics (In Persian)

- Lorine, A. Hughes, J. F., & Short, J.R. (2005). Disput involving youth street Gang members: Micro-Social Contexts. *Criminology*, 43(1), 43-76.
- Mirfardi, A., & Sadeghnia, A. (2012). Collective conflicts in boyer ahmad county and its effective factors. *Journal of Social Order*, 4 (2), 41-73. (In Persian)
- Mirfardi, A., Ahmadi, S., & Sadegh nia, A. (2011). Tendency Level toward Collective Quarrel among Men Ranging from 15 to 65 Years of Age in Boyerahmad and Factors Contributing to it. *Societal Security Studies*, 2 (25), 147-177. (In Persian)
- Mohammadi, F., Noghani, M., Kermani, M., & Khaleghpanah, K. (2018). The field of education as an irreducible functional affair: the analysis of the field of education position in the field of power Case Study: Iran education Field .*Journal of Interdisciplinary Studies in the Humanities*, 10(2), 81-116. (In Persian)
- Mohammadpour, A. (2013). *Qualitative Research Method; counter Method*: Tehran: Sociologists publications, Volume 2. (In Persian)
- Mohseni Tabrizi, A. (2005). *Vandalism*, Tehran: An publications. (In Persian)
- Mumtaz, F. (2009). *Social deviations; Theories and views* .Tehran Enteshar sahami company .third edition. (In Persian)
- Nazari, J., & Amini Phaskhodi, A. (2008). The most important factors affecting the tendency to quarrel in the villages of ilam .*Social and human sciences journal of Shiraz University*, 54, 187 - 210. (In Persian)
- Nazari, J. (2009) .The most important social problem in ilam is the tendency to quarrel .*journal of social security Studies*, 3 (10), 94 - 77. (In Persian)
- Nomads, T., Taamoli, H.R., Wosoghi, A., & Mirlohi, S.A. (2024). Quantitative content analysis of conflict and conflict cases (case study: ardabil province) .*Social Security Studies*, 14 (74), 27 - 27. (In Persian)
- Ojeda, L., & Pino, A. (2019). Spatiality of street vendors and sociospatial disputes over public space: The case of Valparaíso, Chile. *Cities*, 95(3), 1-10.
- Pourafkary, N. (2004). *Local collective conflicts. The sum of the papers of the first national conference on the social issues* .Tehran, Allameh Tabatabai University: 373 - 386. (In Persian)
- Rabbani, R., Abbas-Zadeh, M., & Nazari, J. (2009). The Study of socio - cultural factors affecting the tendency to quarrel (case study of selected districts of ilam province). *Journal of social order*, 1 (3), 126 - 103. (In Persian)
- Ritzer, G. (2011). *Theories of sociology in contemporary era* (Mohsen Solsy, Trans) .Tehran: Elmi press. (In Persian)
- Shariati, M., Mohajeri, M. K., & and Maleki, A. (2012). Investigating factors affecting potential tendencies towards mass conflicts in Khodabandeh city. *Journal of Social Order*, 4 (2), 95-118. (In Persian)
- Steadman, D. (2008). Warfare Related Trauma at Orendorf, A Middle ississippiian Site in West-Central Illinois. *American Journal of Physical Anthropology*, 136, 51-

- 64.
- Strauss, A., & Corbin, J. (2012). Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory (Ebrahim. Afshar, Trans.) Tehran, Iran: Ney. (In Persian)
 - The Kurdistan province police force applied research office (2023). The settlement report in Sanandaj (In Persian)
 - The Ministry of interior (2005). Report on conflict statistics. (In Persian)
 - Vahedi, N., Behestani, R., & Hasanzadeh, M. (2013). Surveying of effective factors on quarrel and dispute from the viewpoint of citizens at 1392 (the case study of Hkoy). Quartely journal of west Azarbaijan police science, 6 (21), 47-74. (In Persian)
 - Vaisi, N., & Abdi, A. (2022). Study and Analysis of Factors Affecting Conflict after Traffic Accidents in Kermanshah. Journal of social order, 13 (2), 217 – 244 (In Persian)
 - Vowell, Paul R. (2007). "A Partial Test of an Integrative Control Model: Neighborhood Contexts, Social Control, Self- Control, and Youth Violent Behavior", Western Criminology Review, 8(2), 1-15.
 - Walker, D., & Myrick, F. (2006). Grounded Theory: An Exploration of Process and Procedure. Qualitative Health Research, 16(4), 547-559.